

အစိုးရပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း
သိကောင်းစရာများ

အစိုးရပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း သိကောင်းစရာများ* အကြောင်းအရာ အနစ်ချုပ်

ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ် လေးခုအတွင်း နိုင်ငံတကာရှိ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းများတွင် အဓိကကျသည့် အာရုံစိုက်ရာတစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့အနှံ့ရှိ အစိုးရများသည် ငွေကြေး၊ နိုင်ငံရေး နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ တာဝန်များစွာကို ဒေသအဆင့် အစိုးရများ နှင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ အဖွဲ့အစည်းများထံသို့ လွှဲပြောင်းပေး ခဲ့ကြသည်။ ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား ကနဦးတွင် ဝန်ဆောင်မှုများ နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ထိရောက်မှုတို့ကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း ယခုအခါတွင် ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် Global South² ရှိ နိုင်ငံများ၏ ဒီမိုကရေစီ အလေ့အထများကို နိုင်ငံအားကောင်းစရာတွင် မရှိမဖြစ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်လာပြီး ပဋိပက္ခလွန်ကာလများတွင် အာဏာများခွဲဝေခြင်း သို့မဟုတ် မျှဝေခြင်းအတွက် နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရာ၌ အမျိုးအစားများ နှင့် အတိုင်းအတာများ အလိုက် သိသိသာသာ ခြားနားချက်များရှိကြသည်။ ယင်းတို့၏ ကွာခြားသော အောင်မြင်မှု အတိုင်းအတာများက ထိရောက်သော ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ပုံစံရေးဆွဲရာတွင် လိုအပ်သော အဓိက အချက်များကို ထင်ရှားပေါ်လွင်စေပါသည်။

ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရာတွင် အောင်မြင်မှုရှိစေရန်အတွက် အောက်ပါ အချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။

- (အချို့သော အလွန်သေးငယ်သည့်နိုင်ငံများမှလွဲ၍) နိုင်ငံအားလုံးတွင် ပဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ရှိကြပါသည်။
- ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် ပုံစံဟူ၍ မရှိပေ။ နိုင်ငံတိုင်းသည် ကွဲပြားခြားနားမှုရှိသည့်အတွက် ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း

ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအား လက်တွေ့အခြေအနေများပေါ် မူတည်၍ ချိန်ညှိဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ပြီး ရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်းများစွာရှိသည်။

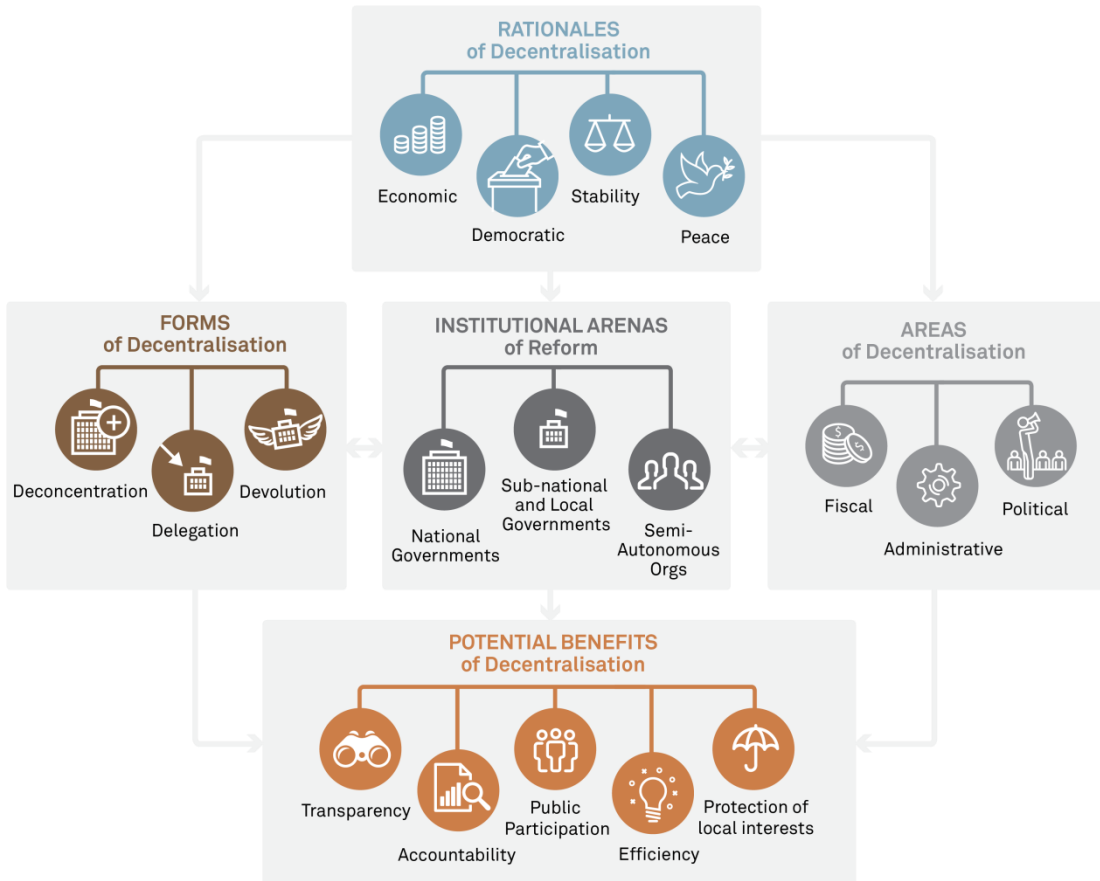
- ကောင်းမွန်စွာ ပုံစံရေးဆွဲထားခြင်းမရှိသည့် ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် ဆိုးရွားသည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ကို ပေါ်ပေါက်လာစေနိုင်သည်။
- ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် အဓိပ္ပာယ်တူ စကားလုံး တစ်ခု မဟုတ်ဘဲ ယင်းကိုယ်တိုင်သည်လည်း ပန်းတိုင်တစ်ခု မဟုတ်ပေ။ ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် သက်ဆိုင်ရာ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ အထမြောက်စေရန် ဖော်ဆောင်သည့် ကိရိယာတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဖော်ဆောင်ခဲ့သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် အဆိုပါ ရည်မှန်းချက်များကို ထင်ဟပ်ရန် လိုအပ်သည်။
- မတူညီသည့် အစိုးရအဆင့်များအကြား ယှဉ်ပြိုင်မှု နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ များ တစ်ခါတစ်ရံ တူညီနေမှုကို ရှောင်လွှဲ၍ မရနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ရိုးသားပွင့်လင်းစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု နှင့် စိတ်အားထက်သန်မှုတို့ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ရှိရန် လိုအပ်သည်။
- ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို ဆန့်ကျင်ရာတွင် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ စွမ်းရည်လိုအပ်ချက်ကို အကြောင်းပြချက်တစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုလေ့ ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် လတ်တလော သုတေသနပြုလုပ်ချက်များအရ အဆိုပါ စွမ်းရည်တည်ဆောက်ရာတွင် အဓိကကျသည့် အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုမှာ “လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် လေ့လာခြင်း” ပင်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။
- အထူးသဖြင့် ပဋိပက္ခအခြေအနေများတွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဆွေးနွေး ငြင်းခုံမှုများသည် “တစ်ပြည်ထောင်စနစ်” နှင့် “ဖက်ဒရယ်” နိုင်ငံများ ဆိုင်ရာ အယူအဆများကို အာရုံစိုက်လေ့ရှိကြသည်။ ယင်းသို့

¹ ဤစာတမ်းကို Ezra Karmel မှ ရေးသားပြုစုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းကို DRI မှ Michael Meyer-Resende, Dalia Barsoum, Katharina Jautz နှင့် André Sleiman တို့မှ ပြန်လည်သုံးသပ်ထားပါသည်။ ဤစာတမ်းအား Markus Böckenförde ၏ “လစ်များနိုင်ငံရှိ ပဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း” Democracy Reporting International, ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ၊ ကို အခြေခံ၍ ပြုစုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။
² Global South ဆိုသည်မှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုနည်းပါးနေသော ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအစုကို ရည်ညွှန်းသည်။ ယင်းတို့တွင် အာဖရိက၊ လက်တင်အမေရိက၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းအပါအဝင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ အာရှနိုင်ငံများလည်း ပါဝင်သည်။

DEMOCRACY REPORTING INTERNATIONAL

- ရွေးချယ်စရာနှစ်ခုသာ သတ်မှတ်ထားခြင်းသည် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ မလှေးသာမလွန်သော အခြေအနေများကို ပေါ်ပေါက်လာစေလေ့ရှိသည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်း၏ ရှုထောင့်တစ်ရပ်မျှသာ ဖြစ်သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုတွင် အနှစ်သာရသည် အမည်ထက် များစွာ အရေးကြီးပါသည်။
- ဒေသန္တရအစိုးရ ယူနစ်များအား ပုံစံရေးဆွဲရာတွင် ကိုယ်စားပြုမှု၊ ထိရောက်မှု နှင့် တည်ငြိမ်မှုတို့အကြား ဟန်ချက်ညီမှု ရှိစေရန်အတွက် ဒေသဆိုင်ရာ

- စီးပွားရေး နှင့် လူ့ချီးမြှောက်ရေးအစားဆိုင်ရာ အခြေအနေများ စာ အခြေခံကာ ဂရုတစိုက် ပုံစံရေးဆွဲရမည်ဖြစ်သည်။
- ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအားလုံးသည် ပုံမှန်အားဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ပွားလေ့ မရှိဘဲ မတူညီသော နေရာများတွင် မတူညီသည့် အချိန်များ၌ ဖြစ်ပွားနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေးအတွက် အစီအစဉ် ရေးဆွဲရာတွင် အစိတ်အပိုင်းအားလုံးပါဝင်သည့် စနစ်တစ်ခုအတွက် ပုံစံရေးဆွဲခြင်းဖြင့် စတင်သင့်ပြီး အချိုးမညီမှုများ နှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ၏ အစီအစဉ်ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်သည်။

၁။ အဘယ်ကြောင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို လျော့ချရမည်နည်း?

Global South နိုင်ငံများတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချထားသည့် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ သမိုင်းကြောင်း အစဉ်အလာများ ရှိခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းသည် ၁၉၈၀ ခုနှစ်များတွင် ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်

များ၏ အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ဖြစ်လာခဲ့ပြီး ယင်းနောက်ပိုင်း ဆယ်စုနှစ် ၂ ခုအတွင်းတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး လှုပ်ရှားမှုဖြစ်စဉ်များ သည် Global South နိုင်ငံများစွာသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ အဆိုပါ ကြိုးပမ်းမှုများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းဖြင့် အရေးပါသည့် အကျိုးကျေးဇူးများစွာ ရရှိနိုင်မည်ဟူသည့် ကျင့်သုံးသူများ နှင့် ပညာရှင်များ၏ အခိုင်အမာပြောဆိုချက်များဖြင့် အားပေးထောက်ခံမှု ရရှိခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ အခိုင်အမာပြောဆိုချက်များသည် သီအိုရီပိုင်းဆိုင်ရာ ယူဆချက်များသာ ဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်။ ဖြစ်စဉ်များတွင် လက်တွေ့

ရလဒ်များ - အထူးသဖြင့် Global South နိုင်ငံများအပေါ် လေ့လာချက်များ ပါဝင်သည့် လက်တွေ့ရလဒ်များ - သည် အပြီးသတ် ကောက်ချက်ချနိုင်ရန်

ဝေးကွာနေဆဲဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤအပိုင်းတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း၏ အရေးပါသည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို အနှစ်ချုပ် ဖော်ပြထား သော်လည်း ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ တွေ့ရသည့် နယ်ပယ်များကိုလည်း ထောက်ပြထားပါသည်။

၁.၁ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ထိရောက်မှု ပိုမိုတိုးတက်စေခြင်း

Text Box ၁ - ဖက်ဒရယ်ဝါဒ နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း

“ဖက်ဒရယ်ဝါဒ” ဟူသည့် စကားလုံးကို အသုံးပြုခြင်းသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ဆွေးနွေးပွဲများအား နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲစေနိုင်သည်။ လစ်ဗျားနိုင်ငံတွင် မွမ်မာကဒါဖီ ကျဆုံးပြီးနောက် မိမိတို့ကိုယ်မိမိ ဖက်ဒရယ်ဝါဒီများဟုသတ်မှတ်ထားသည့် အုပ်စုများ နှင့် ဖက်ဒရယ်ဆန့်ကျင်ရေး ဝါဒီများဟု သတ်မှတ်ထားကြသည့် အုပ်စုများ ကွဲပြားလာခြင်းကြောင့် အကြမ်းဖက် ပဋိပက္ခများကို ပေါ်ပေါက်လာစေ ခဲ့သည်။ ဂျော်ဒန်နိုင်ငံတွင်မူ ဖက်ဒရယ်ဝါဒသည် ပါလက်စတိုင်းနိုင်ငံ တည်ထောင်ရန် အကြံအစည်တစ်ခု၏ ပထမဆုံး ခြေလှမ်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆကာ ဂျော်ဒန် နိုင်ငံသားအချို့မှ စိုးရိမ်ပူပန်ခဲ့ကြသည့်အတွက် ဖက်ဒရယ်ဝါဒနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာကာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှု ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ဖက်ဒရယ်ဝါဒ နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းတို့ကြားရှိ ဆက်နွယ်မှုအတိအကျသည် မည်သည်ဖြစ်သနည်း။ ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ တစ်ခုသည် တစ်ပြည်ထောင်စနစ်ရှိသည့် နိုင်ငံတစ်ခုထက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အလိုအလျောက် ပိုမိုလျော့ကျသည်ဟု ထင်ကောင်းထင် နိုင်သော်လည်း အမှန်တွင် ယင်းသို့မဟုတ်ပေ။ အချို့သော “တစ်ပြည်ထောင်စနစ်” ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများ (ဥပမာ။ ယူကေ နှင့် နယ်သာလန်) တွင် အချို့သော “ဖက်ဒရယ်” နိုင်ငံများ (ဥပမာ။ ရုရှား နှင့် နယ်သာလန်) ထက် ပိုမို၍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည်။ ဖက်ဒရယ်ဝါဒအား မည်သို့ အဓိပ္ပာယ်အတိအကျ သတ်မှတ်မည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မတူညီသည့် အမြင်များရှိကြသည်။ သို့သော် ဖက်ဒရယ်ဝါဒ ဆိုသည်မှာ အနိမ့်ဆုံးအနေဖြင့် ဗဟိုအစိုးရမှ ဆင်းသက်လာခြင်း မဟုတ်သော၊ စစ်မှန်သည့် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုမှုရှိပြီး ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ အာမခံထားသည့် အခွင့်အရေးများ ရှိသော နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ယူနစ် (ပြည်နယ်များ၊ Länder, ခရိုင်များ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနခွဲများ အစရှိသည်) ဒုတိယတစ်ဆင့်ရှိခြင်းကို ဆိုလိုကြောင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သဘောတူညီကြသည်။ အဓိက အားဖြင့် ဖက်ဒရယ် အစီအစဉ်တစ်ခုအား နှစ်ခု (သို့မဟုတ် ထို့ထက် ပိုသည့်) အဆင့်များကြားရှိ မည်သည့်တစ်ဖက်တည်းကမျှ တစ်ဖက်သတ် ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ခြင်း မပြုနိုင်သည့် သဘောတူညီချက် တစ်ခုကို အခြေခံထားပါသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို ပံ့ပိုးသည့် အဓိကအချက်တစ်ခုမှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဖြင့် အများပြည်သူနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ကုန်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ (Public Goods) အား ခွဲဝေသတ်မှတ်ရာတွင် ပိုမိုထိရောက်စေသည့် အလားအလာပင် ဖြစ်သည်။ ၁၉၈၀ ခုနှစ်များအတွင်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးမူဝါဒများ၏ အဓိကလက္ခဏာ တစ်ရပ် ဖြစ်လာခဲ့စဉ်က^၁ Global South နိုင်ငံများတွင် သိသာထင်ရှားစွာ မြင်တွေ့ရသည့် နိုင်ငံတော်အစီအစဉ်များအား ဗဟိုမှထိန်းချုပ်ခြင်း၏ အကန့်အသတ်များကို ဖြေရှင်းသည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု

^၁ ဤအယူအဆသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ လုပ်ငန်းများ၏ အဓိက အာရုံစိုက်မှုကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ကမ္ဘာ့ ဖွံ့ဖြိုးမှု အစီရင်ခံစာ ၁၉၈၈ (ဝါရှင်တန်ဒီစီ - ကမ္ဘာ့ဘဏ်)၊ ၁၉၈၈ ခုနှစ် နှင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးမှု အစီရင်ခံစာ -

ကျန်းမာရေးတော် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း ၁၉၉၃ (ဝါရှင်တန်ဒီစီ - ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်) တို့ကို ကြည့်ရှုပါ။

လျှော့ချခြင်းကို အဓိကအားဖြင့် ထောက်ခံအဆိုပြုခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့်နိုင်ငံများ (အထူးသဖြင့်လက်တင်အမေရိက) တွင် အရေးကြီးသည့် စိုးရိမ်ပူပန်ဖွယ်တစ်ရပ်အဖြစ် ၁၉၉၀ ခုနှစ်များ၏ အလယ်တွင် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ ကြွေးမြီများ တိုးပွားလာသည့်အခါ⁴ ထိရောက်မှု၊ ညီမျှမှု နှင့် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများ အပေါ် သုတေသနပြုလုပ်မှုများ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းဖြင့် ထိရောက်မှု တိုးတက်လာစေနိုင်သည်ဟူသည့် သီအိုရီပိုင်း ဆိုင်ရာအဆိုကို ထောက်ခံရန် အချို့သုတေသနများက အကူအညီပေး ခဲ့သော်လည်း⁵ ဖြစ်စဉ်လေ့လာချက်အချို့တွင် ဆန့်ကျင်ဘက် အဖြေကို တွေ့မြင်ရသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းသည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ထိရောက်မှုကို အားနည်းစေပြီး အလွန်အကျွံ သုံးစွဲခြင်းများ နှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများကို ဒေသအဆင့် အစိုးရများကြားတွင် ပေါ်ပေါက်လာစေကာ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာတည်ငြိမ်မှုကို ပျက်ပြားစေကြောင်း ယင်းဖြစ်စဉ်လေ့လာချက်များတွင် ဖော်ပြထားသည်။⁶ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အဆိုပါ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းကြောင့်မဟုတ်ဘဲ အဓိကအားဖြင့် ပုံစံရေးဆွဲခြင်း ဆိုင်ရာ ပြဿနာများမှ⁷ ပေါ်ပေါက်လာပြီး အထူးသဖြင့် တင်းကျပ်သည့် အသုံးစရိတ်ကန့်သတ်ချက် မရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပွားခြင်း ဖြစ်ကြောင်း⁸ (ကမ္ဘာ့ဘဏ် အပါအဝင်) ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ကျင့်သုံးသူ များစွာတို့မှ အဆိုပြုခဲ့ကြကြောင်းကိုလည်း ဂရုပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။

⁴ Giorgio Brosio နှင့် Juan Pablo Jimenez, "အကြောင်းအရာမျိုးစုံမှ အစိုးရများကြားရှိ ဆက်ဆံရေးများ၏ လတ်တလော အသွင်ပြောင်းလဲမှုများအား ချဉ်းကပ်ခြင်း" လက်တင်အမေရိကရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ - အစိုးရများကြားရှိ ဆက်ဆံရေးများကို တိုးတက်စေခြင်း eds Giorgio Brosio နှင့် Juan Pablo Jimenez (Northampton, MA: Edward Elgar Publishing Inc., ၂၀၁၂)၊ ၄။

⁵ Wallace Oates, *ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်စနစ်* (New York: Harcourt Brace Jovanovich, ၁၉၇၂); Roy Bahi နှင့် Johannes Linn, *ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ မြို့ပြ ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာရေး* (Oxford: Oxford University Press, ၁၉၉၂ ခုနှစ်); Richard Musgrave, "အခွန်ကို မည်သို့က ဖြည့်သည့်နေရာတွင် မည်သည့်ကို ကောက်ခံသင့်သနည်း" ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများရှိ အခွန်ဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက် ed. Charles McLure, (Canberra: Centre for Research on Federal Financial Relations, Australian National University, ၁၉၈၃ ခုနှစ်); နှင့် Charles Tiebout, "ဒေသန္တရ အသုံးစရိတ်များအတွက် ရှင်းလင်းသည့် သီအိုရီတစ်ခု" နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေး ဂျာနယ် အတွဲ ၆၄၊ အမှတ် ၅ (၁၉၅၆) ၄၁၆-၂၄။

⁶ Luiz de Mello, "ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် အစိုးရများကြားရှိ ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေးများ - နိုင်ငံအတွင်းရှိ ဖြစ်စဉ်များအား အခြားနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ် လေ့လာချက်" ကမ္ဘာ့ဘဏ်အတွဲ ၂၈၊ အမှတ် ၂ (၂၀၀၀): ၃၆၅-၃၈၀။ Hamid Davoodi နှင့် Heng-fu Zou, "ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် စီးပွားရေး ကြီးထွားမှု - နိုင်ငံအတွင်းရှိ ဖြစ်စဉ်များအား အခြားနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ် လေ့လာချက်" မြို့ပြ စီးပွားရေး ဂျာနယ် အတွဲ ၄၃၊

အမှတ် ၂ (၁၉၉၈): ၂၄၄-၂၅၇။ Rémy Prud'homme, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အန္တရာယ်များ" ကမ္ဘာ့ဘဏ် သုတေသနများအား လေ့လာကြည့်ရှုခြင်း အတွဲ ၁၀ အမှတ် ၂: ၂၀၁-၂၂၀။ Vito Tansi, "ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်စနစ် နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - အချို့သော ထိရောက်မှု နှင့် နိုင်ငံစီးပွားရေးဆိုင်ရာ ရှုထောင့်များအား သုံးသပ်ခြင်း" ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအတွက် ကမ္ဘာ့ဘဏ် ညီလာခံ ၁၉၉၅ ဝါရင်တန် ဒီစီ၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၁၉၉၆၊ ၂၉၅-၃၀၆။ သို့သော် Charles McLure Jr., "Prud'homme ၏ အကြံပြုချက်" ကမ္ဘာ့ဘဏ် သုတေသနများ အား လေ့လာကြည့်ရှုခြင်း အတွဲ ၁၀ (၁၉၉၅): ၂၂၀-၂၂၆။ နှင့် David Sewell, "Prud'homme ၏ အဆိုအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အန္တရာယ်များ - အခြားရှုထောင့်အချို့" ကမ္ဘာ့ဘဏ် သုတေသနများအား လေ့လာကြည့်ရှုခြင်း အတွဲ ၁၁ (ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၉၆): ၁၄၃-၅၀။

⁷ ကမ္ဘာ့ဘဏ် "ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီရင်ခံစာ ၁၉၈၈", 13; နှင့် G. Shabbir Cheema and Dennis Rondinelli, "အစိုးရအား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းမှ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသော အုပ်ချုပ်ရေးဆီသို့" အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - ပေါ်ထွက်လာနေသည့် အယူအဆများ နှင့် ကျင့်သုံးမှုများ eds. G. Shabbir Cheema နှင့် Dennis Rondinelli (Brookings Institution Press, ၂၀၀၇)၊ ၈။

⁸ ဥပမာ။ Jonathan Rodden, Gunner Eskeland နှင့် Jennie Litvack eds., *ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် တင်းကျပ်သည့် အသုံးစရိတ် ကန့်သတ်ချက်များ၏ စိန်ခေါ်မှု* (Cambridge, MA: MIT Press, ၂၀၀၃)။

Text Box ၂ - ဘိုလီးဗီးယားနိုင်ငံရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း
ဒီမိုကရေစီအပေါ် အပြုသဘောသဘော နှင့်
အပျက်သဘောဆောင်သည့် သက်ရောက်မှုများ

၁၉၉၄ ခုနှစ်မတိုင်မီတွင် ဘိုလီးဗီးယားနိုင်ငံရှိ ဒေသန္တရအစိုးရများသည် အမည်အားဖြင့်သာ တည်ရှိခဲ့ကြပြီး ခရိုင် နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ မြို့တော်များ ဖြစ်သည့် မြို့ပြ ဗဟိုနယ်ပယ်များကိုသာ မြူနီစီပယ်နယ်မြေများ (ဒေသန္တရအစိုးရရှိသည့်နယ်ပယ်များ) အဖြစ် အသိအမှတ် ပြုခဲ့သည့်အတွက် နိုင်ငံ၏ ကျေးလက်နေလူထု အများစုသည် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်မှုမှ ဖယ်ကျဉ်ထားခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ် ဧပြီလ၌ ဘိုလီးဗီးယားနိုင်ငံတွင် ပြည်သူ့လူထု ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ (LPP) ကို ထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့်အတူ မြူနီစီပယ်နယ်မြေ ၁၉၈ ခုကို အသစ်ဖန်တီးခဲ့သည်။ နယ်မြေ ဒေသဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ပြန်လည်သတ်မှတ်ခြင်းအပြင် LLP တွင် မြူနီစီပယ်နယ်မြေများအား စစ်မှန်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများ ပေးအပ်ခဲ့သည့်အတွက် ပြည်သူ့လူထုအနေဖြင့် မြူနီစီပယ်တာဝန်ရှိသူများအား ရွေးကောက်တင်မြှောက်နိုင်ခဲ့ပြီး မြူနီစီပယ်နယ်မြေများအားလည်း ဒေသဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ အတွက် ငွေကြေးအရင်းအမြစ်များ နှင့် တာဝန်များ ပိုမိုတိုးမြှင့် ပေးအပ်ခဲ့သည်။ LLP တွင် နယ်မြေဒေသအလိုက် ဒေသန္တရ အဖွဲ့အစည်းများ (ဥပမာ။ ။ ဌာနတိုင်းရင်းသား လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ နှင့်တကွ တောင်သူလယ်သမားများ နှင့် ဒေသခံ အဖွဲ့အစည်းများ) ကိုလည်း တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကာ ကြီးကြပ်ရေး ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းရန်လည်း အဆိုပါအဖွဲ့များကို အားပေးခဲ့သည်။ အကယ်၍ မြူနီစီပယ်နယ်မြေတစ်ခုသည် စီမံခန့်ခွဲမှုညံ့ဖျင်းသည်ဟု စွပ်စွဲခံရပါက ဗဟိုအစိုးရမှ ခွဲဝေပေးမှုများကို ဆိုင်းငံ့ထားရန် တောင်းဆိုနိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ယင်းကော်မတီသို့ ပေးအပ်ထားခဲ့သည်။ စနစ်သစ်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုသည် သိသာပြီး ၁) ဘိုလီးဗီးယား နိုင်ငံသားများ (အထူးသဖြင့် ဌာနဘိုလီးဗီးယား နိုင်ငံသားများ) အတွက် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာဖြစ်စဉ်များတွင် ပါဝင်နိုင်စေရန် အခွင့်အလမ်းသစ်များ ဖန်တီးပေးပြီး ၂) ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်မှုအပေါ် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းမှ ကြီးကြပ်ရန် နေရာတစ်ခု ဖန်တီးပေးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အောင်မြင်မှုများနှင့်တကွ အားနည်းချက်များလည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု တိုးတက်လာခဲ့သည် နှင့်အမျှ နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှုလည်း တိုးမြှင့်လာခဲ့သည်။ မြူနီစီပယ်နယ်နိမိတ်တစ်ခု၏ မြို့တော်ဝန်အား လူများစု၏ မဲဖြင့် တာဝန်မှ ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းနိုင်သည်ဟူ၍ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကို တိုက်ဖျက်ရန် ပုံစံရေးဆွဲထားသည့် LLP တွင် သတ်မှတ်ဖော်ပြ ထားသည်။ မတရားမှုများအတွက် မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေး အကြောင်းရင်းများဖြင့် ဤစနစ်အား မကြာခဏအသုံးပြုကာ မြို့တော်ဝန်များကို ဖယ်ရှားခဲ့ကြသည်။ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ မဟာမိတ်များ မကြာခဏ ပြောင်းလဲမှုနှင့်တကွ ဘိုလီးဗီးယားနိုင်ငံရှိ မြို့တော်ဝန်များ၏ သက်တမ်းသည်လည်း အလွန်တိုတောင်းပါသည်။

ပိုမိုသိရှိနိုင်ရန်အတွက် Alfred Montero နှင့် David Samuels တို့တည်းဖြတ်သည့် လက်တင်အမေရိကရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် ဒီမိုကရေစီ (Notre Dame - Notre Dame တက္ကသိုလ် ပုံနှိပ်တိုက်၊ ၂၀၀၄ ခုနှစ်)၊ ၃၅-၆၆ ရှိ Kathleen O'Neill ၏ "ဘိုလီးဗီးယားနိုင်ငံရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ မက်လုံးများ နှင့်

စီးပွားရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အခြားယူဆချက် ၃ ခုကို အခြေခံ၍လည်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား ဖော်ဆောင်လျက်ရှိခဲ့ပါသည်။ ယင်းတို့မှာ - (၁) အစိုးရကဏ္ဍ၏ အရွယ်အစား လျော့ကျစေခြင်း (၂) စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် (၃) အစိုးရများ၏ "ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း" ပိုမိုတိုးတက်လာစေခြင်းဖြင့် အစိုးရများအနေဖြင့် ပြည်သူလူထု၏ ဆန္ဒများကို ဖော်ဆောင်ပေးမည့် အလားအလာတို့ပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သီအိုရီပိုင်းဖြစ်စေ လက်တွေ့ဖြစ်စေ ယေဘုယျသဘောတူညီချက် မရှိပေ။⁹

၁.၂ ဒေသတွင်းလိုအပ်ချက်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ထင်ဟပ်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများ တိုးတက်စေခြင်း

ထိရောက်မှုနှင့် ဆက်စပ်သော အခြားအရေးပါသည့် ယူဆချက်တစ်ခုမှာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် အစိုးရ၏စီမံချက်များ နှင့် အစီအစဉ်များတွင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွင်းရှိ ကွဲပြားခြားနားသည့် ပြည်သူလူထုများ၏ လိုအပ်ချက်များ နှင့် ဆန္ဒများကို ထင်ဟပ်နိုင်ရန်အတွက် ခွဲခြားနိုင်စေပြီး ပြုပြင်မွမ်းမံနိုင်စေသည်ဟူသည့် ယူဆချက်ပင်ဖြစ်သည်။ ဒေသဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်းလျှင် ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များသည် ပိုမို နားလည်သဘောပေါက်သည့်အတွက် ယင်းတို့အား လုပ်ပိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် အာဏာ ပိုမိုအပ်နှင်းခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် စီမံကိန်းများ နှင့် မူဝါဒများအား အမျိုးမျိုးကွဲပြားသည့် ဒေသဆိုင်ရာ အခြေအနေများနှင့် ကိုက်ညီစေရန် ချိန်ကိုက်နိုင်စေကာ ဒေသဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များကို တုန့်ပြန်နိုင်စေရန်အတွက် မူဝါဒများကို ရေးဆွဲနိုင်စေသည်။¹⁰

ဒေသန္တရအဆင့် အစိုးရများသည် ပြည်သူလူထုနှင့် ပိုမိုနီးစပ်သည့်အတွက် ပိုမိုတိကျသည့် သတင်းအချက်အလက်များ ရယူနိုင်ပြီး အစိုးရ၏စီမံကိန်းများ နှင့် အစီအစဉ်များအား ပိုမိုထိရောက်စွာ ပုံစံရေးဆွဲ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်နိုင်စေသည်။ လက်တွေ့ အခြေအနေများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သတင်း အချက်အလက်များ ရရှိနိုင်ရန် နှင့် ပြည်သူများထံမှ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ

တောင်းဆိုချက်များအား ဗဟိုအစိုးရထံသို့ အသိပေးနိုင်ရန်အတွက် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများကိုလည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။¹¹

သို့ရာတွင် ဖြစ်စဉ်လေ့လာချက်အချို့အရ ဒေသဆိုင်ရာယူနစ်များတွင် လိုအပ်သည့် လူသားအရင်းအမြစ်များ လုံလောက်မှုမရှိလျှင် သို့မဟုတ် ယင်းတို့ကို ရယူနိုင်ရန်အတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအရင်းအမြစ် လုံလောက်မှုမရှိလျှင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် အစိုးရ၏ ထိရောက်မှုအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။¹² ယင်းသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၏ ပုံစံရေးဆွဲမှုနှင့် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း တို့အား စီစဉ်ထားရှိပုံ၏ ရလဒ် ဖြစ်လေ့ရှိသည်။

၁.၃ ဒီမိုကရေစီအား ပိုမိုခိုင်မာစေခြင်း

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ ကနဦး အကြောင်းအရင်းသည် အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ ထိရောက်မှု နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်မှုတို့ ပိုမို တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန်ဖြစ်သော်လည်း အာရုံစိုက်မှုသည် အစိုးရ နှင့် ပြည်သူများကြားရှိ ဆက်ဆံရေး နှင့် ယင်းတို့၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုသို့ ရွေ့လျားလာခဲ့သည်။¹³ ယင်းသို့ ရွေ့လျား လာခဲ့ခြင်းသည် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှု နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ခွဲခြားခြင်းတို့ကို အလေးပေးသည့် ဒီမိုကရေစီ အုပ်ချုပ်မှုအပေါ် နိုင်ငံတကာ၏ အာရုံစိုက်မှု တိုးပွားလာခြင်းနှင့်အတူ ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။¹⁴ အဆိုပါ အရည်အသွေး တစ်ခုချင်းစီကို ရရှိနိုင်ရေး အတွက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား အဓိက နည်းလမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် ခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့သည့်အတွက် ယခုအခါတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို "ဒီမိုကရေစီဖော်ဆောင်ရေး အကြောင်းအရင်း၏ ပင်မအစိတ်အပိုင်းတစ်ခု" အဖြစ် ရှုမြင်ကြသည်။¹⁵

⁹ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ကဏ္ဍ၏ အရွယ်အစားနှင့်စပ်လျဉ်း၍ Wallace Oates, "Leviathan အား ရှာဖွေခြင်း - လက်တွေ့လေ့လာချက်တစ်ခု" အမေရိကန်စီးပွားရေး သုံးသပ်ချက် အတွဲ ၇၅ (၁၉၈၅): ၇၄၈-၇၅၅ နှင့် Jaber Ehdiaie, "ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် အစိုးရ၏ အရွယ်အစား", မူဝါဒ သုတေသန လုပ်ငန်းစာတမ်း ၁၃၈၇၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ဝါရှင်တန် ဒီစီ၊ ၁၉၉၄ ကို ကြည့်ရှုပါ။ စီးပွားရေး ကြီးထွားမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ Davoodi နှင့် Zou, "ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် စီးပွားရေး ကြီးထွားမှု"; Robert Ebel နှင့် Serdar Yilmaz, ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အတိုင်းအတာ နှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ အကျိုး သက်ရောက်မှု (ဝါရှင်တန်ဒီစီ - ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၀၁ ခုနှစ်) နှင့် Justin Yifu Lin နှင့် Zhiqiang Liu, "တရုတ်နိုင်ငံရှိ ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် စီးပွားရေး ကြီးထွားမှု" စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှင့် ယှဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဖြောင်းလဲမှု အတွဲ ၄၉၊ အမှတ် ၁ (၂၀၀၀): ၁-၂။ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ Pierre Salmon, "ဆွဲဆောင်သည့် အစီအစဉ်တစ်ခုအဖြစ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း" စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒဆိုင်ရာ အောက်စဖို့ သုံးသပ်ချက် အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၂ (၁၉၈၇): ၂၄-၄၃ နှင့် Koleman Strumpf, "အစိုးရအား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း သည် မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆန်းသစ်မှုကို တိုးတက်စေပါသလား" လုပ်ငန်းစာတမ်း စီးပွားရေးဌာန၊ University of North Carolina at Chapel Hill, ၁၉၉၉ ခုနှစ်။ <<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.27.4043&rep=rep1&type=pdf>>

¹⁰ Dennis Rondinelli, "ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ နိုင်ငံတော်အဆင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်း နှင့် မျှတမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒ" မူဝါဒဆိုင်ရာ သိပ္ပံပညာရှင်များ၊ အတွဲ ၁၀၊ အမှတ် ၁ (၁၉၈၈ ဩဂုတ်လ): ၄၅-၇၄။

¹¹ John Cohen နှင့် Norman Uphoff, "ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရှိ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၏ နေရာ - တိကျမြေရှင်း ရှင်းလင်းမှုကို ရှာဖွေခြင်း" ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးမှု အတွဲ ၈၊ (၁၉၈၀): ၂၁၃။

¹² အဆိုပါ ကိစ္စရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဓိကအချက်မှာ အရည်အသွေး ပိုမိုပြည့်ဝသည့် ပါဝင်သူများအား ဆွဲဆောင်နိုင်သည့် ဗဟိုအစိုးရ၏ စွမ်းရည် တိုးမြှင့်လာခြင်းဖြစ်ကြောင်း မှတ်ချက်ပြုထားသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း အခွင့်အလမ်းများ နှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ နှစ်ကျွေးများပိုမိုရရှိစေသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။ Prud'homme, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အန္တရာယ်များ" ၂၀၁-၂၂၀; နှင့် Tansi, "ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်စနစ် နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း" ကို ကြည့်ရှုပါ။

¹³ G. Shabbir Cheema နှင့် Denni Rondinelli eds. အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - ဝေါ်ထွက်လာသည့် အယူအဆများ နှင့် ကျင့်သုံးမှုများ (ဝါရှင်တန်ဒီစီ၊ Brookings Institute Press, ၂၀၀၇)။

¹⁴ G. Shabbir Cheema, "တာဝန်ခံမှုဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာလွှဲပြောင်းပေးခြင်း - ကောင်းမွန်သည့် ကျင့်သုံးမှုမှ လေ့လာခြင်း" G. Shabbir Cheema နှင့် Denni Rondinelli eds. အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - ဝေါ်ထွက်လာသည့် အယူအဆများ နှင့် ကျင့်သုံးမှုများ (ဝါရှင်တန်ဒီစီ၊ Brookings Institute Press, ၂၀၀၇)၊ ၁၇၀-၁၈၈။

¹⁵ UNDP, "ရေရှည်တည်တံ့သော လူထုဗဟိုပြု ဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများ နှင့် အစီအစဉ်များ ပုံစံရေးဆွဲရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များ" စီမံခန့်ခွဲမှု တိုးတက်ရေး နှင့် အုပ်ချုပ်ရေး ဌာနခွဲ၊ ၁၉၉၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၁။

၁.၃.၁ ပြည်သူလူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု

ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပြည်သူလူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုကို (ဒေသဆိုင်ရာ ရွေးကောက်ပွဲများ နှင့် အခြား ဖိုရမ်အမျိုးမျိုး တို့ဖြင့်) ပိုမိုမြင့်တက်လာစေသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း၏ စွမ်းဆောင် ရည်သည် ကမ္ဘာ့တောင်ပိုင်းရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်များ၏ အဓိက အချက်တစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သည်။¹⁶ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ပိုမိုများပြားသည့် စနစ်များတွင် ပြည်သူများအား ဖယ်ကျဉ်ထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း ပြည်သူများအနေဖြင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စေသည့် အခွင့်အလမ်းများကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းက ဖန်တီးပေးသည်။¹⁷ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးသည် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် နှင့် ပါဝင်လာနိုင်စေရန် အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုဖန်တီးပေးနိုင်သည့်အတွက် အားကောင်းသည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန်ကိုလည်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းက အားပေးကူညီနိုင်သည်။¹⁸ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းသည် ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံး၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို တိုးတက်လာစေနိုင်သည့် အလားအလာ ရရှိစေရုံမျှမကဘဲ အမျိုးသမီးများ နှင့် လူနည်းစုများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကိုလည်း တိုးမြှင့် လာစေနိုင်သည့် အလားအလာလည်းရရှိစေပါသည်။¹⁹

သို့ရာတွင် ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်ခြင်းအပေါ်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်း၏ ရလဒ်များသည် နိုင်ငံအလိုက် ကွဲပြားမှုရှိပါသည်။²⁰ အချို့သော ဖြစ်စဉ် လေ့လာချက်များအရ ၁) ဒေသန္တရအစိုးရများသည်လည်း ပြည်သူလူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို ကန့်သတ်နိုင်ပြီး ၂) ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု မြှင့်တင်ခြင်း နှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း၏ ပါဝင်မှုကို ခွင့်ပြုပေးရုံမျှဖြင့် ပြည်သူလူထုအား စစ်မှန်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် မပေးနိုင်ဟူ၍ တွေ့ရပါသည်။ ယင်းလေ့လာချက်များအရ ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်မှု၏ “အတိုင်းအတာ နှင့် အရည်အသွေး” နှင့် အဆိုပါ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု၏ ရလဒ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အထောက်အထား လုံလုံလောက်လောက် မရှိသေးကြောင်း တွေ့မြင်ရပါသည်။²¹ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းအပေါ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချသည့် ဖြစ်စဉ်၏

ဒေသဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းများ နှင့် အဟန့်အတားများအပေါ် ထင်ဟပ်နိုင်သည့် အတိုင်းအတာ မည်မျှရှိသည်ဟူသည့် အချက် ပေါ်တွင် များစွာ မူတည်နေသည်မှာ ရှင်းလင်းမြင်သာပါသည်။

၁.၃.၂ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု နှင့် တာဝန်ခံမှု

ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် နီးကပ်စွာ ဆက်စပ်နေသည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှုတို့ကိုလည်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းဖြင့် မြှင့်တင်နိုင်ပါသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် ဗဟိုအစိုးရအား အစိတ်အပိုင်းငယ်များအဖြစ် ခွဲခြားကာ ပြည်သူလူထုနှင့် အစိုးရအား ပိုမို နီးကပ်လာစေသည့်အတွက် ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် အစိုးရ၏လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများကို စောင့်ကြည့်ခွင့်ရရှိစေပါသည်။²² ဝန်ဆောင်မှု အသုံးပြုသူ များအနေဖြင့် ကုန်ကျစရိတ် နှင့် ဒေသန္တရ အစီအစဉ်များ နှင့် စီမံကိန်းများ လိုအပ်ချက်ကို ပိုမိုထိရောက်စွာ အကဲဖြတ်သုံးသပ်နိုင်ပြီး ဝန်ဆောင်မှု ပေးအပ်ခြင်းကို တိုက်ရိုက်စောင့်ကြည့်နိုင်သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ရွေးကောက်ခံ ဒေသန္တရအာဏာပိုင်များအနေဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည် ကောင်းမွန်ခြင်းမရှိပါက ရာထူးမှဖယ်ရှားခံရနိုင်သည့် ခြိမ်းခြောက်မှု ပိုမို တိုးမြှင့်လာစေပါသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ပိုမိုများပြားသည့် နိုင်ငံများတွင် တာဝန်ခံမှုမရှိဟု ရှုမြင်ခြင်း သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး ဖြစ်စဉ်များ၏ နောက်ကွယ်မှ အဓိက မောင်းနှင်သည့် တွန်းအားတစ်ခုဖြစ်ပြီး²³ အရေအတွက်ဆိုင်ရာ လေ့လာ ချက်များအရတွေ့ရှိရသည်မှာ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုရှိနေသည်ဟူသည့် ပြည်သူလူထု၏အမြင်သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းကြောင့် ပိုမိုလျော့ကျ လာကြောင်း တွေ့ရသည်။²⁴ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း၏ ရလဒ်အနေဖြင့် အုပ်ချုပ်မှုအပေါ် ပြည်သူလူထု၏ ယုံကြည်မှုကို တိုးတက်စေနိုင်သည့်တိုင် အကျင့်ပျက်ခြစားခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ယင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု အစစ်အမှန်အပေါ် သဘောကွဲလွဲချက်များရှိနေသည်။ အချို့သော လေ့လာချက်များတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းသည် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကို လျော့ကျစေသည်ဟု တွေ့ရသော်လည်း²⁵ အခြားလေ့လာချက်များတွင်မူ

¹⁶ Susan Steiner, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း နှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချခြင်း - စီးပွားရေး ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုအတွက် အယူအဆ မူဘောင်တစ်ခု” German Overseas Institute (DÜI), လုပ်ငန်းစာတမ်းများ၊ နိုင်ငံတကာ နှင့် နယ်ပယ်ဆိုင်ရာ လေ့လာချက်များ အမှတ် ၃၊ Hamburg, ၂၀၀၅ ခုနှစ်။
¹⁷ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီရင်ခံစာ (WDR ၁၉၉၉/၂၀၀၀ - ၂၁ ရာစုသို့ ဝင်ရောက်ခြင်း) (New York, Oxford University Press, ၂၀၀၀ ခုနှစ်)၊ နှင့် Richard Cook နှင့် Alan Sturla Sverrisson, “ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း နှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချခြင်း - နှိုင်းယှဉ် ဆန်းစစ်ချက် တစ်ခု သို့မဟုတ် ဘင်္ဂလားအနောက်ပိုင်း ပြည်နယ်သည် ထူးခြားမှု ရှိနေပါသလား။” လုပ်ငန်းစာတမ်း ၁၃၀၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ လေ့လာရေး အင်စတီကျူးရှင်း၊ Sussex, ၂၀၀၈။
¹⁸ ကုလသမဂ္ဂ (DDSMS နှင့် UNDP), “ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် ဆန်းသစ်သည့် မူဝါဒများ နှင့် အလေ့အထများဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ နိုင်ငံတကာ ဖိုရမ် အစီရင်ခံစာ” Gothenburg, Sweden, ၁၉၉၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၃-၂၅၊ ref St/Tcd/Ser.E/C/၆၊ ၂၀။
¹⁹ Robertson Work, “ကမ္ဘာ့အနံ့ရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက် - ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အုပ်ချုပ်မှု နှင့် လူသားများ၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် တိုးတက်စေရန် နည်းလမ်း” နယူးယောက်၊ ကုလသမဂ္ဂ၊ ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ ၄။
²⁰ Cheema နှင့် Rondinelli, “အစိုးရအား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းမှ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးသို့” ၈။

²¹ Abdulai Mohammed, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း နှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း - သီအိုရီ နှင့် ဂါနာနိုင်ငံ၏ အထောက်အထား” *ဂျာနယ် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံ*၊ *ဂျာနယ် အတွဲ* ၁၇၊ အမှတ် ၂ (၂၀၁၆)၊ ၂၃၂-၂၅၅။
²² Steiner, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း နှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျော့ချခြင်း”
²³ Pranab Bardhan နှင့် Dilip Mookherjee, “ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု နှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း” Boston University, Institute for Economic Development, (၂၀၀၀) <<http://rojasdatabank.info/ddinf1.pdf>>
²⁴ Luis Diaz-Serrano နှင့် Andres Rodriguez-Pose, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း နှင့် လူမှုစုလုံးစေရစနစ် - ပြည်သူများအနေဖြင့် မည်သို့ ရှုမြင်ကြသနည်း” *လူမှုရေးဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်း သုတေသနလုပ်ငန်း အတွဲ* ၁၂၀၊ အမှတ် ၂ (၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ)၊ ၄၁၁-၄၄၅၊ နှင့် Luis Diaz-Serrano နှင့် Andres Rodriguez-Pose, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း၊ ယထာဘူတကျသည့် လူမှုစုလုံးစေရ နှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ ရှုမြင်ပုံ” *Kyklos* အတွဲ ၆၅၊ အမှတ် ၂ (၂၀၁၂)၊ ၁၇၉-၁၉၃။ Robert Putnam, *ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အလုပ်ဖြစ်စေရန် ပြုလုပ်ခြင်း - ခေတ်အီတလီရှိ ပြည်သူ့အစည်းအလာများ* (Princeton, NJ: Princeton University Press, ၁၉၉၃)။
²⁵ Anwar Shah, “အကျင့်ပျက်ခြစားမှု နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချထားသော အများပြည်သူဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှု” ကမ္ဘာ့ဘဏ် မူဝါဒ သုတေသန လုပ်ငန်းစာတမ်း ၃၈၂၊ ၂၀၀၆၊ ၁-၂၈၊ နှင့် Raymond Fisman နှင့် Roberta Gatti, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း နှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားမှု - နိုင်ငံများစွာရှိ အထောက်အထားများ” *ပြည်သူ့စီးပွားရေးဂျာနယ် အတွဲ* ၈၃ အမှတ် ၃ (၂၀၀၂)၊ ၃၂၅-၃၄၅။

အကျိုးသက်ရောက်မှုသည် ရေရာမှုမရှိကြောင်း တွေ့ရပြီး²⁶ အခြား လေ့လာချက်များအရ ဒေသန္တရ အစိုးရများအား ဒေသခံ ထိပ်သီးလူနည်းစုမှ ချုပ်ကိုင်ထားနိုင်သည့်အတွက် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှု အားနည်းခြင်းမှသည် အကျင့်ပျက်ခြစားမှု ဖြစ်ပေါ်လာစေသည့် အခွင့်အလမ်းများကို တိုးပွားလာစေကြောင်း တွေ့ရသည်။²⁷ အချို့သော လေ့လာချက်များတွင် ပိုမိုအရေးအသေးပြည့်စီသည့် ရလဒ်များကို တွေ့မြင်ရပြီး ယင်းလေ့လာချက်များသည် ဥပမာအားဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းသည် ရေရှည်တွင်သာ တာဝန်ခံမှုကို တိုးတက်စေမည် ဖြစ်ကြောင်း²⁸ သို့မဟုတ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် တက်ကြွသည့် သတင်းမီဒီယာများရှိသော နိုင်ငံများတွင် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ကောင်းမွန်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော်လည်း စောင့်ကြည့်လေ့လာ သည့် စနစ်များမရှိသော နိုင်ငံများတွင် ပြဿနာများကို ပိုမိုဆိုးရွားစေကြောင်း²⁹ အဆိုပြုကြသည်။

၁.၄ တည်ငြိမ်မှု နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်မှုတို့ကို ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်စေခြင်း

ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာ အယူအဆများနှင့် နီးကပ်စွာ ဆက်စပ်နေသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် အစိုးရအား ပြည်သူလူထုနှင့် ပိုမိုနီးစပ်စေပြီး ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအတွက် အခွင့်အလမ်းများ တိုးမြှင့်လာစေကာ မတူကွဲပြားသည့် အုပ်စုများအား ယင်းတို့၏ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအပေါ် ပိုမိုထိန်းချုပ်နိုင်စေသည့် အတွက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား လူမျိုးရေး ပဋိပက္ခများ နှင့် ခွဲထွက်ရေးဝါဒများကို လျှော့ချရန် နည်းပျူဟာတစ်ရပ် အနေဖြင့် အသုံးပြုခဲ့ ကြသည်။³⁰ အုပ်စုများအနေဖြင့် မိမိတို့၏ အကျိုးစီးပွားများအပေါ် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ကာကွယ်နိုင်သည့်အတွက် (မျှတစွာ ဆက်ဆံခြင်းမရှိဟု ယူဆကာ) အခြားအုပ်စုများနှင့် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားရန်ဖြစ်စေ ခွဲထွက်ရေး ရည်မှန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်ဖြစ်စေ အကြောင်းပြချက် ပိုမိုနည်းပါးသွားစေသည်။ သို့ရာတွင် အရေးပါသည့် ကိန်းဂဏန်း အရေအတွက်အခြေပြု လေ့လာချက်တစ်ခုအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း သည် ဒေသဆိုင်ရာပါတီများ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် အားပေးသည့်အတွက် လူမျိုးရေးပဋိပက္ခများ နှင့် ခွဲထွက်ရေးဝါဒတို့ကို အားပေးသည်ဟူ၍

တွေ့ရှိရသည်။³¹ အဆိုပါပါတီများသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ဝိသေသလက္ခဏာများကို ခိုင်မာအားကောင်းစေပြီး အချို့သော အုပ်စုများအား အခြားအုပ်စုများထက် အထူးအခွင့်အရေးများပေးသည့် ဥပဒေပြဌာန်းချက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းကိုပင် ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သည်။ အခြားလေ့လာချက်များတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးဆိုင်ရာ ကွဲပြားမှုများကို အားပေးကြောင်း³² သို့မဟုတ် အဆင့်တစ်ရပ် တွင် တင်းမာမှုများကို လျှော့ချသော်လည်း အခြားအဆင့်တစ်ရပ်တွင် တင်းမာမှုများ တိုးပွားလာစေကြောင်း ထောက်ပြကြသည်။³³

²⁶ René Véron, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့် အကျင့်ပျက်ခြစားခြင်းလော၊ အကျင့်ပျက် ခြစားနေသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းလော။ အိန္ဒိယအရှေ့ပိုင်းရှိ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျှော့ချရေး အစီအစဉ်များအား ပြည်သူလူထုမှ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း" ကမ္ဘာ့ဘဏ် အတွဲ ၃၄၊ အမှတ် ၁၁ (၂၀၀၆)၊ ၁၉၂-၁၉၄။
²⁷ Pranab Bardhan, "အုပ်စုရေးတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး" စီးပွားရေး အခြေခံများ ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၁၆၊ အမှတ် ၄ (၂၀၀၂)၊ ၁၈၅-၂၀၅; Pranab Bardhan နှင့် Dilip Mookherjee, "ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု နှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း" စီးပွားရေးဂျာနယ် အတွဲ ၁၁၆၊ အမှတ် ၅၀၈ (၂၀၀၆)၊ ၁၀၁-၁၂၇; နှင့် "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အန္တရာယ်များ"
²⁸ Maria Escobar-Lemmon နှင့် Ashley Ross, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် တာဝန်ခံမှု ဆိုင်ရာ သဘောထားအမြင်များကို တိုးတက်စေပါသလား။" အမေရိကန် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံ ဂျာနယ် အတွဲ ၅၈၊ အမှတ် ၁ (၂၀၀၄)၊ ၁၅၇-၁၈၈။
²⁹ Christian Lessmann နှင့် Gunther Markwardt, "ကိစ္စရပ်မျိုးစုံကို အခြေတစ်ခုတည်းဖြင့် ချဉ်းကပ်၍ ရပါသလား။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု နှင့် ပျူဂျီကရက်များအား စောင့်ကြည့်ခြင်း" ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးရေး အတွဲ ၃၈၊ အမှတ် ၄ (၂၀၀၀)၊ ၆၃၁-၆၄၆။
³⁰ Chaim Kaufman, "လူမျိုးရေးဆိုင်ရာ ပြည်တွင်းစစ်ပွဲများအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ဖြေရှင်းချက်များ နှင့် ဖြစ်နိုင်ခြေမရှိသော ဖြေရှင်းချက်များ" နိုင်ငံတကာ လုံခြုံရေး အတွဲ ၂၀၊ အမှတ်

၄ (၁၉၉၆)၊ ၁၃၃-၁၇၅; Ted Gurr, *ပြည်သူလူထု နှင့် အစိုးရများ - ရာစုသစ်အတွင်း အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်ခြေရှိသည့် လူနည်းစု* (ဝါရှင်တန်ဒီစီ - United States Institute of Peace Press, ၂၀၀၀); Ian Lustik, Dan Miodownik နှင့် Roy Eidelson, "ယဉ်ကျေးမှု လေ့လာရိုက် ဖျိုးစုံပါဝင်သည့် နိုင်ငံများရှိ ဂိုဏ်းဂဏခွဲပြားမှု - အာဏာခမူဝေခြင်းသည် ယင်းကို ကာကွယ် သလော အားပေးသလော" *အမေရိကန် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံ သုံးသပ်ချက်* အတွဲ ၉၈၊ အမှတ် ၂ (၂၀၀၄)၊ ၂၀၉-၂၂၉; နှင့် Jean-Pierre Tranchant, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် လူမျိုးရေး ပဋိပက္ခများ - လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးအပ်ခြင်း၏ အခန်းကဏ္ဍ" MPRA စာတမ်းအမှတ် ၃၇၃၂၊ ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၆ ရက်။ <<https://mpra.ub.uni-muenchen.de/3713/1/>>
³¹ Dawn Brancati, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - လူမျိုးရေး ပဋိပက္ခများ နှင့် ဂိုဏ်းဂဏ ကွဲပြားမှု မီးတောက်များအား လောင်စာဖြည့်ပေးခြင်းလော၊ မီးငြိမ်းခြင်းလော။" *နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်း အတွဲ* ၆၀၊ အမှတ် ၃ (၂၀၀၆)၊ ၆၅၁-၆၅၅။
³² Kent Eaton, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အားနည်းချက် - ကိုလံဘီယာရှိ လက်နက်ကိုင် ဖောက်သည်လက်သပ်ဝါဒ" *လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ လေ့လာချက်များ* အတွဲ ၁၅၊ အမှတ် ၄ (၂၀၀၆)၊ ၅၃၃-၅၆၂။
³³ Roland Gjonni, Anna Wetterberg နှင့် David Dunbar, "ပဋိပက္ခမှ အသွင်ပြောင်းလဲရေး ကိရိယာအဖြစ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - ကိုဆိုပိုရီ စိန်ခေါ်မှု"၊ *အများပြည်သူဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး* အတွဲ ၃၀၊ အမှတ် ၅ (၂၀၀၀)၊ ၂၉၁-၃၁၂။

၂။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

၂.၁ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ခြင်း

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုသည်မှာ အစီအစဉ်များရေးဆွဲခြင်း၊ စီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆောင်ရွက်ခြင်း နှင့် ခွဲဝေခြင်းတို့အတွက် တာဝန်များအား ဗဟိုအစိုးရမှ ဒေသန္တရ ယူနစ်များ သို့မဟုတ် အစိုးရအဆင့်များသို့ လွှဲပြောင်းပေးသည့် အစိုးရ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်။³⁴ အဆိုပါ အခြေခံသဘောတရားသည် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အောက်ခြေအဆင့်များသို့ ခွဲပေးခြင်း (Subsidiarity) အခြေခံသဘောတရားနှင့် နီးစပ်စွာ ဆက်စပ်နေပါသည်။ အဆိုပါ အခြေခံသဘောတရားအရ ပြည်သူလူထုအား စီမံအုပ်ချုပ်မှုများကို တတ်နိုင်သမျှ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်တွင် လုပ်ဆောင်သင့်ပြီး ပိုမိုမြင့်မားသည့်အဆင့်ရှိ အစိုးရများသည် သေးငယ်သည့်အဆင့်များတွင် ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုနိုင်သည့် အလုပ်များကိုသာ လုပ်ဆောင်ရန် အဆိုပြုထားသည်။³⁵ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် ဗဟိုအုပ်ချုပ်မှုကို အစားထိုးရန် ရည်ရွယ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ရည်မှန်းထားသည့် ရလဒ်များ ရရှိနိုင်စေရန်အတွက် နိုင်ငံတော်အဆင့် နှင့် ဒေသန္တရအဆင့် အစိုးရများအနေဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အပြန်အလှန် ဆက်စပ်နေသည့် အခန်းကဏ္ဍများ သတ်မှတ်တည်ထောင်ရန်ဖြစ်သည်။³⁶ လက်တွေ့တွင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်ဖြစ်စေ ဖက်ဒရယ်စနစ် ဖြစ်စေ ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများ အားလုံးနီးပါးတွင် (ဇာသားအကွက် ၁ ကိုကြည့်ရှုပါ) ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ရှိကြသည်။

၂.၂ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် နယ်ပယ်များ

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် ဖြစ်စဉ်များအား ပုံမှန်အားဖြင့် နယ်ပယ် ၃ ခု အဖြစ် ခွဲခြားထားပါသည်။³⁷

၂.၂.၁ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် ဒေသန္တရအဆင့်ကို ကိုယ်စားပြုသည့် နယ်ပယ်များကို ပေါ်ပေါက်လာစေသည်။ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်များ ရွေးချယ်ရာတွင် ပြည်သူလူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု တိုးမြှင့်ခြင်းအပြင် ၁) အာဏာ နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များအား ဒေသန္တရအဆင့် ယူနစ်များ သို့မဟုတ် အစိုးရအဆင့်များသို့ လွှဲပြောင်းပေးသည့် အစိုးရဖွဲ့စည်းပုံရှိ ပြောင်းလဲမှုများ နှင့် ၂) ဖက်ဒရယ်စနစ် သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသများမှ တစ်ဆင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ မျှဝေထားသည့် အင်စတီကျူးရှင်းများ တည်ထောင်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ ဒေသန္တရအဆင့် ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပရုံမျှဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုများစွာ လျှော့ချထားသည်ဟု မဆိုလိုကြောင်း ရပြရန် အရေးကြီးပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရွေးကောက်ပွဲများသည် များစွာကျယ်ပြန့်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်၏ ရှုထောင့် တစ်ရပ်သာဖြစ်ပြီး ငွေကြေး နှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်စီမံခန့်ခွဲခွင့်မရှိပါက ဒေသန္တရအဆင့် ရွေးကောက်ပွဲများသည် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အဓိပ္ပာယ်မဲ့နေနိုင်သည့်အတွက် ဖြစ်သည်။³⁸

၂.၂.၂ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း

အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းတွင် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ (ဥပမာ။ ။ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုဖူလုံရေး) ဖော်ဆောင်ခြင်းအား ဒေသန္တရအဆင့်ယူနစ်များ သို့မဟုတ် အစိုးရအဆင့်များ သို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းပါဝင်ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ၁) အစိုးရ ဖွဲ့စည်းပုံများ နှင့် ဗျူဟာရစီမံခန့်ခွဲမှုများအား ဗဟိုတွင် စုစည်းနေမှုလျှော့ချခြင်း ၂) ဗဟိုအစိုးရ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် တာဝန်များအား တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရအဖွဲ့အစည်းများထံ ကိုယ်စားလှယ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း နှင့် ၃) သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို ဖော်ဆောင်သည့် အစိုးရဌာနများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ စနစ်တကျ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းအပြင် ပိုမိုမြင့်မားသည့် အစိုးရအဆင့်များ အနေဖြင့် လွှမ်းမိုးနိုင်မှု အားနည်းနေသည့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ မူဝါဒနယ်ပယ်တစ်ခုတွင် အောက်ခြေအဆင့် အစိုးရများမှ တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်သည့်အခါတွင်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

³⁴ Dennis Rondinelli နှင့် John Nellis, "ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး မူဝါဒများအား ဆန်းစစ်ခြင်း - သတိရှိရှိ အကောင်းမြင်မှု ဖြစ်စဉ်တစ်ခု" ဖွံ့ဖြိုးရေး မူဝါဒ သုံးသပ်ချက် အတွဲ ၄၊ အမှတ် ၁ (၁၉၈၆)၊ ၃-၂၃။

³⁵ Walter B. Stohr, "လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အောက်ခြေအဆင့်များသို့ ခွဲပေးခြင်း - ဒေသတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးမူဝါဒများ၏ အဓိက အယူအဆတစ်ခု" ဒေသတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေး ပုံစံများ၊ အတွဲ ၃ (UNCRD, ၂၀၀၁ ခုနှစ်)

³⁶ UNDP, "ရေရှည်တည်တံ့သော လူထုဗဟိုပြု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရရှိစေရေးအတွက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေး မူဝါဒများ နှင့် အစီအစဉ်များအား ပုံစံရေးဆွဲရာတွင် စဉ်းစားရမည့်အချက်များ" ၁၉၉၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ၁။

³⁷ အချို့သော စာရေးသူများသည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား ဝတ်ထူခြောက် အမျိုးအစားတစ်ခုအဖြစ် ထည့်သွင်းဖော်ပြပြီး ယင်းတွင် ဈေးကွက်ဖြေလျှော့ခြင်း၊ ထိန်းချုပ်မှုလျှော့ချခြင်း၊ အစိုးရပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်း နှင့် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက မိတ်ဖက်လုပ်ငန်းများ ပါဝင်သည်။

³⁸ Alfred Montero နှင့် David Samuels, "လက်တင်အမေရိကရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းရင်းများ - အကြောင်းရင်းများ နှင့် နောက်ဆက်တွဲများ" လက်တင်အမေရိကရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် ဒီမိုကရေစီ eds. Alfred Montero နှင့် David Samuels (Notre Dame: University of Notre Dame Press, ၂၀၀၄) ၇။

၂.၂.၃ ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း

ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် ၁) ဒေသန္တရအဆင့် အစိုးရများ၏ ဝင်ငွေများအား (ထောက်ပံ့ငွေများ နှင့် အခွန်ကောက်ခံရန် လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများမှတစ်ဆင့်) မြှင့်တင်ရန်၊ နှင့် ၂) ဒေသန္တရအဆင့် အစိုးရများ၏ အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်စီမံခန့်ခွဲခွင့် (ဆိုလိုသည်မှာ ယင်းတို့အနေဖြင့် ရန်ပုံငွေများကို မည်သို့အသုံးပြုမည်ကို ဆုံးဖြတ်ခွင့်) ကို မြှင့်တင်ရန် ပုံစံရေးဆွဲထားသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ရည်ညွှန်းပါသည်။ အဆိုပါ ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် ပုံစံ ၂ မျိုးတို့သည် တစ်ချိန်တည်း သို့မဟုတ် တူညီသည့်အတိုင်းအတာဖြင့် ဖြစ်ပွားသည့်အခါ ဖြစ်ပွားပြီး မဖြစ်ပွားသည့်အခါလည်းရှိသည်။ သယံဇာတများ နှင့် တာဝန်များကြားရှိ ဆက်နွယ်မှုသည် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ အသစ် အပ်နှင်းထားသည့် ဒေသန္တရယူနစ်များ၏ ထိရောက်မှုအပေါ် လွှမ်းမိုးမှု ရှိနေသောကြောင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းတို့နှင့် ဆက်စပ်နေပါသည်။³⁹

၂.၃ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် ပုံစံများ

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ နယ်ပယ်များအပြင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချ သည့် ပုံစံတွင်လည်း သုံးမျိုးကွဲပြားပါသည်။ (ယင်းကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း အတိုင်းအတာများဟု၍လည်း နားလည်သဘောပေါက်နိုင် ပါသည်။⁴⁰ ယင်းတို့မှာ -၁) လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ဗဟိုတွင်စုစည်းနေမှုကို လျှော့ချခြင်း (အခြား ဒေသတစ်ခုအတွင်း ဌာနခွဲတစ်ခု ဖွင့်လှစ်ခြင်း) (Deconcentration)၊ ၂) ကိုယ်စားလှုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း (Delegation)၊ နှင့် ၃) လုပ်ပိုင်ခွင့်လွှဲပြောင်းပေးခြင်း (ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရအား လုပ်ငန်းများကို ကိုယ်ပိုင်စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် ခွင့်ပြုပေးခြင်း) (Devolution) တို့ဖြစ်ကြပါသည်။ အချို့သောအစိုးရများသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် ပုံစံ ၃ ခုလုံးအား တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်စေ မတူညီသည့် အချိန်များတွင်ဖြစ်စေ အသုံးပြုခဲ့ကြ ပါသည်။

၂.၃.၁ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ဗဟိုတွင် စုစည်းနေမှုကို လျှော့ချခြင်း (Deconcentration)

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ဗဟိုတွင် စုစည်းနေမှုကို လျှော့ချခြင်း (Deconcentration) သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အားအနည်းဆုံး ပုံစံဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းသည် Global South ရှိ နိုင်ငံများတွင် အတွေ့အများဆုံးပုံစံ ဖြစ်သည်။⁴¹ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများစုစည်းနေမှုကို လျှော့ချခြင်းသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ ပုံစံတစ်ခု မဟုတ်ဟူ၍

ငြင်းခုံသော အချို့ပင်ရှိသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ဗဟိုတွင် စုစည်းနေမှုကို လျှော့ချခြင်း (Deconcentration) သည် ပုံမှန်အားဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အမိန့်ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် အချို့သော ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် တာဝန်များအား ဗဟိုအစိုးရမှ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ဒေသန္တရ အစိုးရများထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် ၁) နိုင်ငံတော်အဆင့် ဌာနများအား နယ်မြေအလိုက် ရုံးများ ထားရှိဖွင့်လှစ်ခြင်း၊ နှင့် ၂) ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအချို့အား ဒေသဆိုင်ရာ အရာရှိများထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းတို့ဖြင့် လုပ်ဆောင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤလုပ်ငန်းစဉ်တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများအား အောက်ခြေအစိုးရအဆင့် များသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း မပါဝင်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများ နှင့် တာဝန်များအား ဗဟိုအစိုးရအဆင့်တစ်ရပ်မှ အခြား အဆင့်တစ်ရပ်ထံသို့ လွှဲပြောင်းကာ ဒေသန္တရအဆင့် ယူနစ်များအား ဗဟိုအစိုးရအတွက် တာဝန်ခံစေခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။⁴² ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို စတင်လုပ်ဆောင်နေသည့် နိုင်ငံများသည် ဝန်ဆောင်မှုများ ပိုမိုထိရောက်အကျိုးရှိစေရန်အတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများ ဗဟိုတွင် စုစည်းနေမှုကို လျှော့ချခြင်း (Deconcentration) အား ပထမဆုံး ခြေလှမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် အသုံးပြုလေ့ ရှိကြသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများ ဗဟိုတွင် စုစည်းနေမှုကို လျှော့ချခြင်း (Deconcentration) ၏ အားအနည်းဆုံးပုံစံတွင် ယင်းသည် ဌာနတစ်ခု သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးဌာန တစ်ခု၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များအား ဗဟိုရုံးချုပ်များထံမှ မြို့တော်ပြင်ပရှိ နယ်မြေအလိုက် ရုံးများသို့ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အကယ်၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ဗဟိုတွင်စုစည်းနေမှုကို လျှော့ချခြင်း (Deconcentration) တွင် အဖွဲ့အစည်းများအား ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရုံထက် ပိုသည့်အခါတွင် ယင်းသည် နယ်မြေဒေသဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်များအား စီမံကိန်းများပြင်ဆင်ခြင်း နှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်း သို့မဟုတ် ဒေသန္တရအခြေအနေများကို ထင်ဟပ်စေရန် မူဝါဒများကို ချိန်ညှိပြင်ဆင်ခြင်းတို့ကို (ဗဟိုဝန်ကြီးဌာန၏ လမ်းညွှန်ချက်များ အတွင်း) အကန့်အသတ်တစ်ခုဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်စေသည်။⁴³

၂.၃.၂ ကိုယ်စားလှုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း (Delegation)

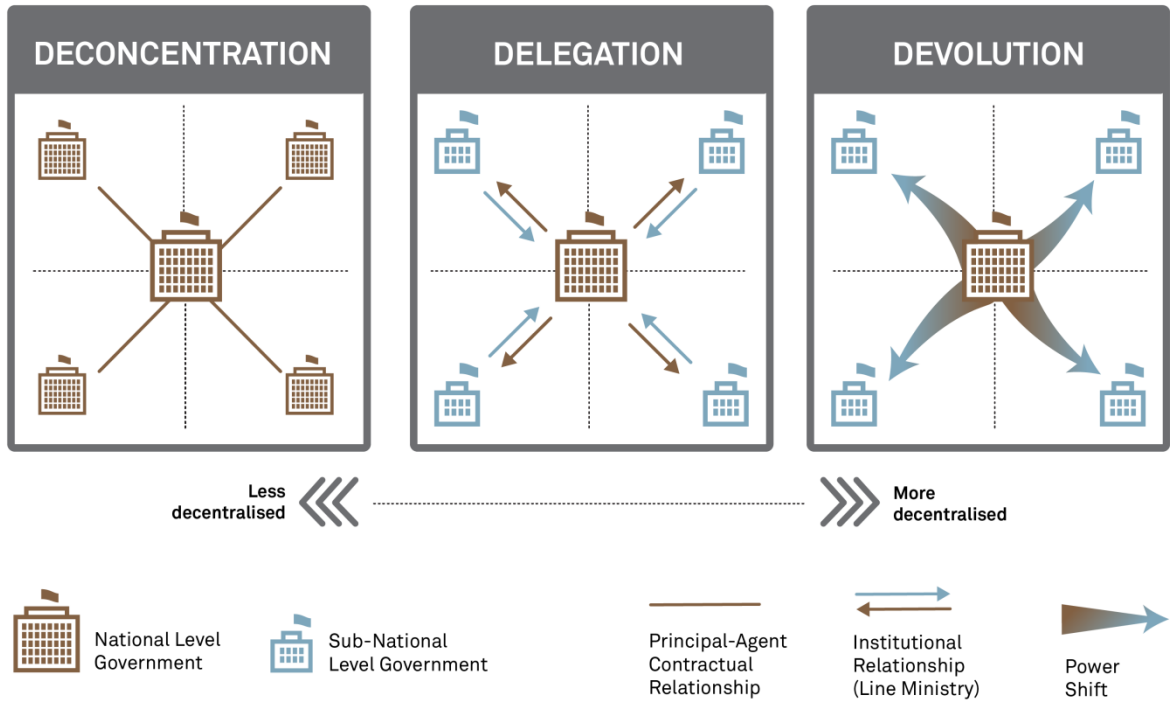
ကိုယ်စားလှုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း (Delegation) တွင် ဗဟိုအစိုးရ၏ ဌာနခွဲများ သို့မဟုတ် ဒေသန္တရ ရုံးများမဟုတ်သော်လည်း ယင်းအတွက် တာဝန်ခံ ရသည့် ဒေသန္တရ အစိုးရယူနစ်များ သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ကိုယ်ပိုင် စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရသည့် အဖွဲ့အစည်းများထံသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ နှင့် တာဝန်များအား အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အမိန့်ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် လွှဲပြောင်း ပေးခြင်း ပါဝင်လေ့ရှိသည်။ ကိုယ်စားလှုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း (Delegation) တွင် ဒေသန္တရ ယူနစ်များထံသို့ တာဝန်အချို့ကို လွှဲပြောင်းပေးသော်လည်း တာဝန်သည် အဓိကအားဖြင့် အထက်မှလာပြီး ကိုယ်စားလှုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးသည့် အာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းထံမှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ကိုယ်စား

³⁹ Work, "ကမ္ဘာ့အနှံ့ရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်" ၁၈။
⁴⁰ Dennis Rondinelli, "အစိုးရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးဆိုင်ရာ နှိုင်းယှဉ်သည့် ရှုထောင့် - ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ သီအိုရီ နှင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးမှု" အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ သိပ္ပံပညာရပ်များ အတွက် နှိုင်းတကာ သုံးသပ်ချက် အတွဲ ၄၇ (၁၉၈၁)၊ ၁၃၇။
⁴¹ Jeni Klugman, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - လူသားများအတွက် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ရှုထောင့်တစ်ခုမှ စာပေကို စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း" UNDP လူသား ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီရင်ခံစာပြင်ဆင်ရေး

ရုံး၊ အပိုင်းအလိုက်တင်ပြသည့် စာတမ်းများ၊ ၁၉၉၄ ခုနှစ်။ <http://hdr.undp.org/sites/default/files/jeni_klugman.pdf>
⁴² Work, "ကမ္ဘာ့အနှံ့ရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်" ၆။
⁴³ Rondinelli နှင့် Nellis, "ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး မူဝါဒများအား ဆန်းစစ်ခြင်း"

လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း (Delegation) အား စာချုပ်ချုပ်ဆိုထားသည့် "ဗဟို-ကိုယ်စားလှယ် ဆက်ဆံရေး" တစ်ခုအဖြစ် နားလည်သဘောပေါက်နိုင်သည်။ ယင်းတွင် ဗဟိုအစိုးရသည် ဗဟိုဖြစ်ပြီး ဒေသန္တရ အင်စတီကျူးရှင်းများသည် ကိုယ်စားလှယ်များဖြစ်သည်။⁴⁴ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အဆိုပါ ဒေသန္တရ ယူနစ်များသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ရာတွင် သိသိသာသာ လွတ်လပ်မှု ရှိလေ့ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်စားလှယ်ပိုင်ခွင့်ပေးသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအား ပုံစံရေးဆွဲရာတွင် အဓိကအချက်မှာ ကိုယ်စားလှယ်အနေဖြင့် ယင်း၏ ကိုယ်ပိုင်အကျိုးစီးပွားအတွက် မဟုတ်ဘဲ ဗဟို၏ ဆန္ဒများနှင့်အညီ လုပ်ဆောင်ကြောင်း သေချာစေရန်အတွက်

အာဏာ ပေးအပ်ခြင်း ပါဝင်သည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့် လွှဲပြောင်းပေးထားသည့် ယူနစ်များအား တရားဥပဒေအရ သီးခြားလွတ်လပ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားပြီး (မရှိမဖြစ် လိုအပ်ခြင်းမဟုတ်သော်လည်း) စံလုပ်ရပ်အားဖြင့် ယင်းတို့အား ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည်။⁴⁵ လုပ်ပိုင်ခွင့် လွှဲပြောင်းပေးခြင်းတွင် ဒေသန္တရ အစိုးရများအတွက် အချို့သော နယ်ပယ်များတွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ကျင့်သုံးနိုင်ရန် နှင့် အများပြည်သူ ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ရှင်းလင်း တိကျပြီး တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုထားသည့် ပိုင်နက်နယ်နိမိတ်များ ပေးခြင်း ပါဝင်ပါသည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်လွှဲပြောင်းပေးခြင်း (Devolution) တွင် ဗဟို နှင့်

ဆွဲဆောင်မှုများဖြင့် ကန့်သတ်ထားရန်ဖြစ်သည်။

၂.၃.၃ လုပ်ပိုင်ခွင့်လွှဲပြောင်းပေးခြင်း (Devolution)

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း၏ အားအကောင်းဆုံးပုံစံဖြစ်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် လွှဲပြောင်းပေးခြင်း (Devolution) တွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေး နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုတို့အတွက် ဒေသန္တရအဆင့် အစိုးရများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်

ဒေသန္တရအစိုးရများကြားတွင် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အပြန်အလှန် အကျိုးရှိစေမည့် ဆက်ဆံရေးများ တည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဒေသန္တရအစိုးရတွင် "ယင်းအနေဖြင့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု အဖြစ် ပါဝင်သည့် အစိုးရစနစ်အတွင်းရှိ အခြားယူနစ်များနှင့် အပြန်အလှန် ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့်" စွမ်းရည်ရှိရန် လိုအပ်ကြောင်း ဖြစ်သည်။⁴⁶

⁴⁴ Jennie Litvack, Junaid Ahmad နှင့် Richard Bird, "ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းအား ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း" ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ဝါရှင်တန် ဒီစီ၊ ၁၉၉၈။
⁴⁵ Work, "ကမ္ဘာ့အနှံ့ရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းအပေါ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်" ၆။

⁴⁶ Dennis Rondinelli, James McCullough နှင့် Ronald Johnson, "ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး မူဝါဒများအား ဆန်းစစ်ခြင်း - နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေး မူဘောင်တစ်ခု" ဖွံ့ဖြိုးရေး နှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု (SAGE, London, Newbury Park နှင့် New Delhi), အတွဲ ၂၀ (၁၉၉၉), ၇၅။

၃။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး အောင်မြင်စေရန် ပြုလုပ်ခြင်း

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရာတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှု အများစုသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ အယူအဆတွင် ရှိနေသည့် အားနည်းချက်များကြောင့် မဟုတ်ဘဲ ပုံစံရေးဆွဲရာတွင် အားနည်းခြင်း သို့မဟုတ် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ထိရောက်မှုမရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။⁴⁷ မည်သည့်တို့သည် အလုပ်ဖြစ်မည်ဖြစ်ပြီး မည်သည့်တို့သည် အလုပ်မဖြစ်ကြောင်း (အထူးသဖြင့် သုတေသန အချက်အလက်များ ရရှိနိုင်မှု နည်းပါးသည့် Global South နိုင်ငံများတွင်) တိကျစွာ သတ်မှတ်ထားသည့်

Text Box ၃ - ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား ပန်းတိုင်တစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခြင်း

ဂျော်ဒန်နိုင်ငံ၏ ပညာရေးစနစ်အပေါ် သက်ရောက်လာနိုင်ဖွယ်ရှိသည့် ဆိုးကျိုးများ

ဂျော်ဒန်နိုင်ငံသည် လက်ရှိအချိန်တွင် ပညာရေးအပါအဝင် ကဏ္ဍမျိုးစုံ အတွက် တာဝန်များစွာကို နိုင်ငံ၏ ဒေသ ၁၂ ခုထံသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့် လွှဲပြောင်းပေးမည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖော်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဦးဆောင်သည့် ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် သက်ဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်သည့် ကိရိယာတစ်ခုအဖြစ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို အသုံးမပြုဘဲ ပန်းတိုင်တစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။ ဝန်ကြီးဌာနသည် မူဝါဒ နယ်ပယ်တစ်ခုချင်းစီအတွက် သက်ဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ ရေးဆွဲ သတ်မှတ်ထားရမည့်အစား နယ်ပယ်အားလုံးတွင် တူညီသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုကို အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းစဉ်သည် ကဏ္ဍများစွာတွင် ဆိုးကျိုးများ ပေါ်ပေါက်လာစေနိုင်ပါသည်။ ပညာရေး ကဏ္ဍတွင် အဆိုပါ ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းသည် လက်ရှိအချိန်အထိ အလွန်ကောင်းမွန်သည့် ရလဒ်များရရှိခဲ့သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်သော ပညာရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ ဖော်ဆောင်နေသည့် ကျောင်းအဆင့် ဘက်စုံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအား လျစ်လျူထားပါသည်။ ပညာရေး ကဏ္ဍအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအား ဒေသန္တရအဆင့်သို့ လွှဲပြောင်း ပေးခြင်းသည် ပညာရေးစနစ်၏ အရည်အသွေးကိုဖြစ်စေ ကျောင်းများ၏ ထိရောက်မှုကိုဖြစ်စေ တိုးတက်လာစေမည်မဟုတ်ကြောင်း ပညာရေး ဝန်ကြီးဌာနမှ သတိပေးထားပါသည်။

သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိနိုင်ရန်အတွက် E.J. Karmel "ဂျော်ဒန်နိုင်ငံရှိ ပညာရေးကဏ္ဍတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း"၊ Identity Center, Amman, ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇွန်လ၊ ကို ကြည့်ရှုပါ။

အခြေဟူ၍ မရှိသော်လည်း ယေဘုယျ အခြေခံသဘောတရားများဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အများစုမှ သဘောတူညီထားသည်များကို ဤအပိုင်းတွင် အကြမ်းဖျဉ်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၃.၁ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် ပန်းတိုင်တစ်ခုမဟုတ်ပေ။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား ဖော်ပြရာတွင် အပြုသဘောဆောင်သည့် အသုံးအနှုန်းများနှင့်သာ ဖော်ပြလေ့ရှိကြပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင် ဒီမိုကရေစီ ဖော်ဆောင်ရေးနှင့်လည်း တွဲဆက်ဖော်ပြလေ့ရှိကြသည်။⁴⁸ သို့ရာတွင် အပြုသဘောဆောင်သည့် ရလဒ်များသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အလိုအလျောက် ရလဒ်များမဟုတ်ကြပေ။ အခြားတစ်ဘက်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား ပန်းတိုင်တစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် နိုင်ငံများအား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှ မည်သည့်ကို ရရှိရမည်ကို လုံလုံလောက်လောက် စဉ်းစားခြင်းမပြုဘဲ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချစေရန် တွန်းအားပေးသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား ကျယ်ပြန့်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအနေဖြင့် မကြာခင် ဖော်ဆောင်လေ့ရှိကြရာတွင် ကဏ္ဍများ နှင့် အစိုးရအဆင့်များစွာတို့တွင် ရှုပ်ထွေးမှုများရှိသဖြင့် အဆိုပါ ရှုပ်ထွေးမှုများအား သေချာစွာ ထည့်သွင်း စဉ်းစားထားပြီး အကယ်၍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း တစ်စုံတစ်ရာကို ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက သင့်လျော်သော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် ပုံစံကို ဖော်ဆောင်ရန် အရေးကြီးပါသည် (Text Box ၃ ကို ကြည့်ရှုပါ)။ အမှန်စင်စစ် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသင့်လျော်ဆုံးအောက်ခြေအဆင့်များသို့ ခွဲပေးခြင်း (Subsidiarity) အခြေခံသဘောတရားကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါက အကယ်၍ ဥပမာအားဖြင့် ဗဟိုအဆင့်ရှိ ရည်မှန်းချက်များ အထမြောက်စေရေးသည် အဓိကဖြစ်ပါက၊ ဒေသန္တရအဆင့်တွင် ယင်းတို့၏ အောင်မြင်မှု နှင့် ရေရှည်တည်တံ့မှုတို့ကို မသေချာပါက သို့မဟုတ် ယင်းတို့အား ကုန်ကျစရိတ် ထိရောက်စွာ မဆောင်ရွက်နိုင်ပါက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း သည် ကဏ္ဍများ နှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များအားလုံးအတွက် သင့်လျော်မည် မဟုတ်ပါ။⁴⁹

ထို့ပြင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် ကဏ္ဍနယ်ပယ်များစွာသို့ ဖြန့်ကျက် သက်ရောက်မှုရှိပြီး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် မတူညီသည့် ကဏ္ဍများ နှင့် အစိုးရအဆင့်များကို သက်ရောက်မှုရှိကြောင်း ဂရုပြုရန်လည်း အရေးကြီး ပါသည်။ အင်စတီကျူးရှင်းများ၊ သတင်းအချက်အလက် နှင့် စွမ်းရည်များ အားနည်းသည့် အခြေအနေများတွင် ဗဟိုအစိုးရ၏ ကဏ္ဍဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအား ဒေသန္တရ အစိုးရများ နှင့် အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ ငွေကြေး၊ နိုင်ငံရေး နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းနှင့် ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် ယင်းသည် သိသာသည့် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်နိုင်သည်။⁵⁰

⁴⁷ Cheema နှင့် Rondinelli, "အစိုးရအား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းမှ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးသို့" ၉။
⁴⁸ Robin Chapman, "Decentralization - အခြားရှုထောင့်" နှိုင်းယှဉ်သည့် ပညာရေး အတွဲ ၉၊ အမှတ် ၃ (၁၉၇၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ)၊ ၁၂၈ နှင့် Frederik Fleurke နှင့် R. Willemsse, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် ဒေသန္တရ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်အတွက် ချဉ်းကပ်မှုများ"

အရေးကြီးသည့် ဆန်းစစ်ချက်တစ်ခု။ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ သီအိုရီ နှင့် လက်တွေ့ အတွဲ ၂၆၊ အမှတ် ၄ (၂၀၀၄ ခုနှစ်)၊ ၅၂၃။
⁴⁹ Work, "ကမ္ဘာအနှံ့ရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်" ၁၇။
⁵⁰ Litvack, Ahmad နှင့် Bird, "ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း" ၆။

၃.၂ ကိစ္စရပ်မျိုးစုံကို အခြေတစ်ခုတည်းဖြင့် ချဉ်းကပ်နိုင်သည် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုမဟုတ်ပါ။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရာတွင် ကိစ္စရပ်မျိုးစုံကို အခြေတစ်ခုတည်းဖြင့် ချဉ်းကပ်နိုင်သည်ပုံစံဟူ၍မရှိပေ။ ရည်ရွယ်ထားသည့် ရလဒ်များကို အထမြောက်စေရန် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် အကြောင်းရင်းများသာမကဘဲ သက်ဆိုင်ရာ အခြေအနေအတွက် သီးခြား ယဉ်ကျေးမှု၊ နိုင်ငံရေး နှင့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ၏ အကြောင်းရင်းများပါ ထင်ဟပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် ဖြေရှင်းရမည့် သက်ဆိုင်ရာပြဿနာများ နှင့် လက်ရှိ ဒေသန္တရအင်စတီကျူးရှင်းများ၊ စွမ်းရည်များ၊ ကျင့်သုံးမှုများ နှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပြဿနာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တိကျစွာ နားလည် သဘောပေါက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။⁵¹

၃.၃ နိုင်ငံတော်အဆင့် နှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရများ၏ ကတိကဝတ်

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် နိုင်ငံတော်အဆင့် နှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဦးဆောင်မှုများအတွက် သဘောတူညီမှု ရရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းတွင် ဗဟို အစိုးရအာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် ၁) လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ နှင့် ငွေကြေး အရင်းအမြစ်များ မျှဝေရန်၊ နှင့် ၂) ဆုံးဖြတ်ချက် ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုတို့တွင် ယင်းတို့၏ ထိန်းချုပ်မှုပြင်ပရှိအဖွဲ့များအား ထိတွေ့ဆက်ဆံရန်အတွက် ခွင့်ပြုရန် ဆန္ဒရှိရမည်ဖြစ်သည်။⁵² ဗဟိုအစိုးရသည် ယင်းတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများ နှင့် တာဝန်များအား ထိရောက်စွာ ကျင့်သုံးကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချပေးထားသည့် ဒေသန္တရအဆင့် တာဝန်ရှိသူများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ဗဟိုအစိုးရတာဝန်ရှိသူများသည် ဒေသန္တရ အစိုးရ တာဝန်ရှိသူများအား ခြိမ်းခြောက်မှုများဟု မမြင်ဘဲ အုပ်ချုပ်ရေး အတွက် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် ရှုမြင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

၃.၄ ဒေသဆိုင်ရာ စွမ်းရည်များ

ထိရောက်စွာဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရာတွင် အဟန့်အတားတစ်ရပ်အဖြစ် ဒေသဆိုင်ရာစွမ်းရည်များ မလုံလောက်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော စိုးရိမ် ပူပန်မှုများကို မကြာခဏ ရည်ညွှန်းပြောဆိုလေ့ရှိကြပြီး ငွေကြေးဆိုင်ရာ

သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ လွှဲပြောင်း မပေးမီတွင် စွမ်းရည်များကို တည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ဆိုသူများလည်း များစွာရှိကြသည်။⁵³ အမှန်စင်စစ်တွင် ဒေသန္တရ စွမ်းရည်များသည် “ကြက်မ နှင့် ကြက်ဥ” ကဲ့သို့ မည်သည်က အရင်လာသည်ကို ဆုံးဖြတ်မရသည့် ပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်လာသည်။⁵⁴ တာဝန်ခံသုံးစွဲခြင်း နှင့် အကျင့်ပျက်ခြစားခြင်းကဲ့သို့သော အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် စိုးရိမ်ပူပန်ဖွယ်များစွာပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ဤအချက်အလက်အား မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေပြခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ၏ ရလဒ်အဖြစ် အချို့သော ပညာရှင်များက ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် Global South နိုင်ငံများတွင် ထိရောက်မည် မဟုတ်ကြောင်း သို့မဟုတ် အလုပ်ဖြစ်မည် မဟုတ်ကြောင်း ဆိုခဲ့ကြသည်။⁵⁵ ထိုနည်းတူပင် အဆိုပါနိုင်ငံများ၏ ဗဟိုအစိုးရများသည် စွမ်းရည်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကြောင့် ဒေသန္တရအာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းများထံသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အပြည့်အဝလျှော့ချပေးလိုခြင်း မရှိကြသည့်အတွက် စိတ်အားထက်သန်မှု နည်းပါးပြီး ပြည့်စုံမှုမရှိသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ဖြစ်လာစေသည်။⁵⁶

သို့ရာတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့် စနစ်များအား အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် အစိုးရအဆင့်များအားလုံး၏ စွမ်းရည်များပါ တိုးတက်လာ ကြောင်း လက်တွေ့အထောက်အထားများ တွေ့မြင်ရသဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းမတိုင်မီ စွမ်းရည်တည်ဆောက်သည့် ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းကို ပြောင်းလဲတော့မည်ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ လက်တင်အမေရိကတွင် တင်ပြခဲ့သည့် အစီရင်ခံစာတစ်ခုတွင် “စီမံခန့်ခွဲမှုသည် သရုပ်ဖော်မှု အနုပညာတစ်ရပ်” ဖြစ်သည်ဟု လက်ခံလာကြပြီး နားထောင်ရုံမျှမကဘဲ လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ လေ့လာသင်ယူနိုင်သည်ကို ပိုမိုလက်ခံလာကြကြောင်း” မှတ်ချက်ပြုထားပါသည်။⁵⁷ လက်တင်အမေရိက လေ့လာချက်များအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ အတော်အသင့် ဖော်ဆောင်ခဲ့ပြီးနောက် အင်ဒိုနီးရှား၊ ဖော်ဂိုကို နှင့် ပါကစ္စတန် တို့ရှိ စွမ်းရည်များ မြင့်တက်လာကြောင်းကိုလည်း တွေ့မြင်ရပါသည်။ အဆိုပါ လေ့လာချက်များအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချမှု ဒေသန္တရအဆင့်တွင် စွမ်းရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန်အတွက် ဆယ်စုနှစ်များစွာ စောင့်ဆိုင်းခြင်း သည် အဓိပ္ပာယ်မရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

⁵¹Center for Constitutional Transitions, International Institute for Democracy and Electoral Assistance နှင့် ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း “တစ်ပြည်ထောင်စနစ်နိုင်ငံများတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - အာရပ်ဒေသများအတွက် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ မူဘောင်များ” ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ <<http://www.idea.int/sites/default/files/publications/decentralization-in-unitary-states.pdf>>
⁵² Cheema နှင့် Rondinelli, “အစိုးရအား ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းမှ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးသို့” ၉။
⁵³ Rondinelli နှင့် Nellis, “ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး မူဝါဒများအား သုံးသပ်ခြင်း”
⁵⁴ Roy Bahl နှင့် Jorge Martinez-Vasquez, “ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား စီစဉ်ခြင်း” မူဝါဒဆိုင်ရာ သုတေသန လုပ်ငန်း စာတမ်း ၃၉၀၄၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ဝါရှင်တန် ဒီစီ၊ ၂၀၀၆ ခုနှစ် မေလ၊ ၂၉။

⁵⁵ Prud'homme, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အန္တရာယ်များ” Tansi, “ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်စနစ် နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း”
⁵⁶ Alec Ian Gershberg နှင့် Donald Winkler, “အာဖရိကတွင် ပညာရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း - လက်တင်အမေရိက မူဝါဒ နှင့် ကျင့်သုံးမှု သုံးသပ်ချက်တစ်ခု” အာဖရိကရှိ နိုင်ငံတော်အဆင့် စွမ်းရည် တည်ဆောက်ခြင်း - ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းအသစ်များ၊ ပေါ်ပေါက်လာနေသည့် သင်ခန်းစာများ eds. B. Levy, နှင့် S. Kpundeh (ဝါရှင်တန်ဒီစီ - ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၀၄)၊ နှင့် လုပ်ငန်း “ကမ္ဘာ့အနံ့ရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအပေါ် သုံးသပ်ချက်” ၁၈။
⁵⁷ Graham Kerr, “ဒေသတွင်း နည်းပညာ နှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ စွမ်းရည်” ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ အကျဉ်းချုပ် မှတ်ချက်များ eds. Jennie Litvack နှင့် Jessica Seddon (ဝါရှင်တန် ဒီစီ၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၁၉၉၉) ၄၅။

၄။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို ပုံစံရေးဆွဲခြင်း

၄.၁ အစိုးရယူနစ်များ နှင့် ယင်းတို့၏ နယ်နိမိတ်များ

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့် အစိုးရများ၏ ပုံစံကို ဆွေးနွေးရာတွင် အဆင့်

Text Box ၄ - နောက်ခံအခြေအနေ၏ အရေးပါပုံ

ကနေဒါ နှင့် ဘရာဇီးတို့ရှိ ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အလွန်လျော့ချထားသည့် နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည့် ဘရာဇီးတွင် ပြည်နယ်အဆင့်အစိုးရများအတွက် တင်းကျပ်သည့် အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များကို ဗဟိုအစိုးရအနေဖြင့် ပြဌာန်းနိုင်ခြင်း မရှိသည့်အတွက် ၁၉၉၀ ခုနှစ်များတွင် ပြင်းထန်သည့် ဒေသန္တရ ငွေကြေး အကြပ်အတည်းတစ်ခုကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ ၁) မူဝါဒနယ်ပယ်အတော်များများတွင် ပူးတွဲတာဝန်ယူခြင်း ၂) ဝင်ငွေများ နှင့် အသုံးစရိတ်များဆိုင်ရာ တာဝန်များထပ်နေခြင်း၊ နှင့် ၃) နိုင်ငံတော်အဆင့် ဥပဒေပြဌာန်းချက်များတွင် ပြည်နယ်များမှ ကိုယ်စားပြုမှု အားကောင်းပြီး ဒေသန္တရ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက် များအပေါ် ပြည်နယ်များမှ လွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း စသည့်အချက်များကြောင့် ဒေသန္တရကြွေးမြီများ အလွန်တိုးမြှင့်လာခြင်းကို ဗဟိုအစိုးရအနေဖြင့် ကာကွယ်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။

အဆိုပါ အကြပ်အတည်းသည် ဘရာဇီးနိုင်ငံတွင် တင်းကျပ်သည့် အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များ၏ အရေးပါမှုကို ဖော်ပြသော်လည်း ကနေဒါတွင်မူ ယင်းသို့သော စနစ်များကို မလိုအပ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်များတွင် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်စီမံခန့်ခွဲခွင့် များစွာရှိပြီး (ဘရာဇီးကဲ့သို့) ပျော့ပျောင်းသည့် အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များရှိသော်လည်း ယင်းတို့သည် ငွေကြေးအရ တာဝန်ယူမှုရှိကြပါသည်။ ပြည်နယ်များ အနေဖြင့် အလွန်အကျွံသုံးစွဲပါက ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အကြပ်အတည်း များ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သော်လည်း ယင်းသို့သော တာဝန်ခံခြင်းမျိုးသည် အလွန်နည်းပါးပါသည်။ ယင်းသည် ကနေဒါ၏ နိုင်ငံရေးယဉ်ကျေးမှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အချက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်များအနေဖြင့် ယင်းတို့၏ ငွေကြေးဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှုအပေါ် ဂုဏ်ယူခြင်းသည် မည်သည့်အခြေအနေတွင်မဆို ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းအတွက် ထိရောက်သည့် ပုံစံများကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် လူမှုရေးဆိုင်ရာ စံနှုန်းများ နှင့် ပုံစံများစွာကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။

သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိနိုင်ရန်အတွက် Jonothan Rodden, Gunner Eskeland နှင့် Jennie Litvack eds., *ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် တင်းကျပ်သည့် အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များ၏ စိန်ခေါ်မှု* (Cambridge, MA: MIT သတင်းစာ - ၂၀၀၃ ခုနှစ်) ကို ကြည့်ရှုပါ။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် ခရိုင်များ နှင့်/သို့မဟုတ် ၃) ဒေသန္တရ သို့မဟုတ် မြူနီစီပယ် အစိုးရများ ဖြစ်ကြပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် အထူးသဖြင့် ဒေသန္တရအဆင့်အား ပိုမိုသေးငယ်သည့် ယူနစ်များအဖြစ် ခွဲခြားလေ့ရှိသဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံသည် ပိုမိုရှုပ်ထွေးနိုင်ပါသည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံ၏ မတူညီသော အပိုင်းများရှိ အုပ်ချုပ်မှု ပုံစံများသည် ကွဲပြားမှု ရှိကြပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကနေဒါနိုင်ငံတွင် ယင်း၏ ဒေသ ၁၀ ခုတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအရ သတ်မှတ်ပေးအပ်ထားသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ကျင့်သုံးသည့် ဒေသန္တရအစိုးရများမှအုပ်ချုပ်ပြီး ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ကျယ်ပြန့်ပြီး လူဦးရေထူထပ်မှုနည်းပါးသည့် ကိုယ်စားလှုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးထားသော နယ်မြေ ၃ ခုအား အုပ်ချုပ်ရာတွင် ပိုမိုကြီးမားသည့် အခန်းကဏ္ဍတွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပါသည်။

အစိုးရအဆင့်များ၏ အရေအတွက်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းအပြင် ယူနစ်များ၏ အရွယ်အစားကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယူနစ်များအား ပုံစံရေးဆွဲ ရာတွင် အသုံးပြုသည့် စံချိန်စံနှုန်းများသည် အဆိုပါယူနစ်များ၏ လက္ခဏာ နှင့်

၃ ဆင့် ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းတို့မှာ - ၁) ဗဟိုအစိုးရ ၂) တိုင်းဒေသကြီး၊

လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အဆုံးအဖြတ်ပေးမည် ဖြစ်သည့်အတွက် ယင်းသည် အရေးကြီးသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။⁵⁸

ပထမဦးစွာ ကိုယ်စားပြုမှု နှင့် ထိရောက်မှု၊ ရေရှည်တည်တံ့မှုတို့ကြားတွင် သဘောသဘာဝအရ ကွဲလွဲမှုရှိပါသည်။ ပြည်သူလူထုနှင့် ပိုမိုနီးစပ်သည့် ယူနစ်ဝယ်များရှိခြင်းဖြင့် ကိုယ်စားပြုမှု အတိုင်းအတာတွင် တိုးတက်လာနိုင် သော်လည်း အရည်အသွေးပိုင်းဆိုင်ရာလေ့လာချက်များအရ ဒေသန္တရ ယူနစ်များအား ခွဲခြားရာတွင် အကန့်အသတ်ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ အကယ်၍ ယူနစ်များသည် အလွန်သေးငယ်နေပါက ယင်းတို့အနေဖြင့် ကြီးမားသည့် စီးပွားရေးစနစ်များကို မိုခိုနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ယင်းတို့၏ အစိုးရများ အနေဖြင့် အရင်းအမြစ်များမှ ကြီးမားသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအား အုပ်ချုပ်ရေး ကုန်ကျစရိတ်များအတွက် အသုံးပြုရမည်ဖြစ်သည်။⁵⁹ ယူနစ် တစ်ခုအား စီးပွားရေးအရ ထိရောက်တိုးတက်မှုရှိစေရန်အတွက် အဆိုပါ ယူနစ်အတွင်း အခွန်ကောက်ယူနိုင်သည့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ၏ စုစုပေါင်းတန်ဖိုးကို လုံလုံလောက်လောက် ထားရှိခြင်းဖြင့် အကျိုးရှိစေမည်ဖြစ်ပါသည်။⁶⁰

ဒုတိယအနေဖြင့်၊ ယူနစ်များ၏ ပုံစံတွင် “သဘာဝနယ်ပယ် အခြေခံ သဘောတရား” ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရပါမည်။⁶¹ ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ ယူနစ်များသည် တည်ရှိနေသည့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအား တတ်နိုင်သမျှ ကိုယ်စားပြုရပါမည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ယူနစ်များ၏ နယ်နိမိတ်များသည် လက်ရှိ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစနစ်များပါဝင်သည့် နယ်နိမိတ် တစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုသင့်ပါသည်။ ယူနစ်များတွင် (တတ်နိုင်သမျှ) လူမျိုး၊ ဂိုဏ်းဂဏ၊ စီးပွားရေး သို့မဟုတ် သမိုင်းဝင် လူဦးရေဆိုင်ရာ အခြေအနေများ မှတစ်ဆင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းသဘောသက်ရောက်သည့် လူထုတစ်ရပ်လည်း ပါဝင်သင့်ပါသည်။ သို့ရာတွင် နယ်နိမိတ်များရေးဆွဲသတ်မှတ်ရာ၌ ဝိသေသ လက္ခဏာများအား အလွန်အရေးပေးခြင်းသည်လည်း လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ ၏ လက္ခဏာများ၏ အရေးပါမှုကိုမြင့်တက်စေပြီး ဒေသတွင်း သို့မဟုတ် ဒေသများအကြား ရှုမြင်ပုံတွင် ပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်လာစေနိုင်ပါသည်။⁶² အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းပုံတွင် အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ ပုံစံများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အတိမ်အနက်ကို မဆုံးဖြတ်နိုင်သော်လည်း အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာပုံစံများသည် (ဥပမာ အားဖြင့် အကယ်၍ ဒေသန္တရဥပဒေပြုရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုရှိပါက) ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် နည်းလမ်းများအား သိသာစွာ ကန့်သတ်နိုင်ပါသည်။⁶³ ကြီးမားသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများအား ဒေသန္တရအဆင့် အစိုးရများထံ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရာတွင် အခွင့်သာသည့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်တစ်ခု လိုအပ်ပါသည်။

၄.၂ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အတိမ်အနက်

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရှိ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ယူနစ်များ၏ ဖွဲ့စည်းပုံသည် အဆိုပါ နိုင်ငံ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချထားသည့် အတိုင်းအတာကို ဖော်ပြသည့် အညွှန်းကိန်း တစ်ခုဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင်ရှိသည့် အစိုးရ သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အဆင့်များကို ရေတွက်ခြင်းဖြင့် အဆိုပါနိုင်ငံရှိ အထက်မှအောက်သို့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့် အတိုင်းအတာကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။⁶⁴ ဤနည်းအားဖြင့် (အစိုးရအဆင့် ၅ ဆင့်ရှိသည့်) တရုတ်နိုင်ငံသည် (အစိုးရတစ်ရပ်သာရှိသည့်) စင်္ကာပူနိုင်ငံထက် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ပိုမိုလျှော့ချထားကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ တွေ့မြင်ရသည်။ သို့ရာတွင် မတူညီသည့် အစိုးရအဆင့်များတွင် အမှန်တကယ်ရှိသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ နှင့် တာဝန်များကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအား ငွေကြေးအရ အုပ်ချုပ်ရေးအရ နှင့် နိုင်ငံရေးအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့် အတိုင်းအတာကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။

၄.၂.၁ ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အတိမ်အနက်

ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အတိမ်အနက်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်အတွက် အစိုးရအဆင့် တစ်ရပ်ချင်းစီတွင်ရှိသည့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု အတိုင်းအတာကို ဆုံးဖြတ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။⁶⁵ ငွေကြေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှု နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို တိုင်းတာရာတွင် ထိရောက်သည့် အညွှန်းကိန်း တစ်ခုမှာ စုစုပေါင်း အသုံးစရိတ်များ နှင့် ဝင်ငွေများအား ဒေသန္တရ အသုံးစရိတ်များ နှင့် ဝင်ငွေများဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။⁶⁶

ထိရောက်စွာ အုပ်ချုပ်စီမံနိုင်ရန်အတွက် ဒေသန္တရအစိုးရများအား ယင်းတို့၏ လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် လုံလောက်သည့် ရန်ပုံငွေများဖြင့် ထောက်ပံ့ပေးသင့်သည်။ အဓိကကျသည့်မေးခွန်းမှာ အဆိုပါ လုပ်ငန်းများကို မည်သို့ ငွေကြေးပံ့ပိုးရမည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ စံအားဖြင့် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ ဝင်ငွေများသည် ယင်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းများကို ငွေကြေးပံ့ပိုးရမည် ဖြစ်ပြီး ယင်းသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို ရရှိစေမည်ဖြစ်သည်။

⁵⁸ Markus Böckenförde, “လစ်ဗျားနိုင်ငံရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း” Democracy Reporting International, ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ၊ ၁၀။
⁵⁹ ကမ္ဘာ့ဘဏ် “၂၁ ရာစုသို့ ဝင်ရောက်ခြင်း - ကမ္ဘာ့ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီရင်ခံစာ ၁၉၉၉/၂၀၀၀” ၁၉၉၉ ခုနှစ်။ <<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/5982>> နှင့် Alex Dreher, “ပြည်သူများအတွက် အာဏာပေးခြင်း - ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အုပ်ချုပ်ရေးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု” Swiss Institute for Business Cycle Research (KOF) လုပ်ငန်း စာတမ်း အမှတ် ၁၂၀၊ ဇူလိုင်လ၊ ၂၀၀၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ။
⁶⁰ Center for Constitutional Transitions, International Institute for Democracy and Electoral Assistance နှင့် ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း, “တစ်ပြည်ထောင်စနစ်ရှိသည့် နိုင်ငံများ၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း” <<http://www.idea.int/publications/catalogue/decentralization-unitary-states-constitutional-frameworks-middle-east-and>>

⁶¹ UN DESA, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - အောင်မြင်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့် အခြေအနေများ - ဥပမာ အလယ်ပိုင်း နှင့် အရှေ့ပိုင်းတို့မှ သစ်ခန်းစာများ နှင့် လွတ်လပ်သည့် နိုင်ငံများ၏ ဘုံကြံ့ခံမှု” နယူးယောက်၊ ၂၀၀၀ ခုနှစ်၊ ၂၃။
⁶² Svante Cornell, “ပဋိပက္ခ၏ အရင်းအမြစ်တစ်ခုဖြစ်သည့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် - ကော့ကေးရှန်း ပဋိပက္ခများအပေါ် သီအိုရီပိုင်း ဆိုင်ရာ ရှုထောင့်” ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး အတွဲ ၅၅၊ အမှတ် ၂ (၂၀၀၂): ၂၄၅-၂၇၆။
⁶³ Böckenförde, “လစ်ဗျားနိုင်ငံရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း” ၈။
⁶⁴ Daniel Treisman, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ခြင်း နှင့် တိုင်းတာခြင်း - နိုင်ငံတကာ၏ ရှုထောင့်တစ်ခု” (ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း မပြုလုပ်ရသေးသည့် စာတမ်း), ၂၀၀၂၊ ၅။
⁶⁵ Oates, *ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်စနစ်* ၁၇။
⁶⁶ Aaron Schneider, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - အယူအဆ နှင့် အတိုင်းအတာ” *နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ နှိုင်းယှဉ် လေ့လာချက်များ* အတွဲ ၃၈၊ အမှတ် ၃ (၂၀၀၃): ၃၆။

ဒေသန္တရအစိုးရတွင် ယင်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အသုံးစရိတ်များအတွက် ဝင်ငွေများ ရှာဖွေနိုင်ရန် လုံလောက်သည့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရှိမှသာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချရာတွင် တာဝန်ခံမှုအတွက် အဓိကကျသည့် ရည်မှန်းချက်အား နားလည်သဘောပေါက်မည်ဖြစ်ကြောင်း ယေဘုယျအားဖြင့် သဘောတူညီ ထားကြပါသည်။ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်မရှိခြင်း - နှင့် နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် အစိုးရများအကြား လွှဲပြောင်းပေးမှုများကို မှီခိုနေရခြင်းသည် ထိရောက်မှုကို စိတ်မဝင်စားသည့် ဗဟိုအစိုးရ၏ “သုံးစွဲရေးတွင် အသုံးပြုသည် ကိုယ်စားလှယ်များ” အဖြစ်သို့ ဒေသန္တရအစိုးရများကို ပြောင်းလဲသွား စေသည်။⁶⁷

⁶⁷ Jorge Martinez-Vasquez, “ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် အလေ့အထတွင် ဝင်ငွေ သတ်မှတ်ခြင်း” *ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်စနစ် နှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုလုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း* - စပိန်၊ ၇၁မနီ နှင့် ကနေဒါတို့ရှိ သင်ခန်းစာများ eds. Nuria Bosch

နှင့် Jose Duran (Northampton, MA: Edward Elgar Publishing Inc., ၂၀၀၈), ၃၁-၃၂; နှင့် Bahl နှင့် Martinez-Vasquez, “ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရန် စီစဉ်ခြင်း” ၂၂။

Text Box ၅- အမျိုးသမီးများ နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း
မှန်ကန်သည့် အခြေအနေများအောက်တွင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ
ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်ခြင်း

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်လာမှုကို မြှင့်တင်နိုင်သည့် အလားအလာရှိကြောင်း ကျား/မရေးရာ နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ စာပေများတွင် မကြာခဏဖော်ပြလေ့ရှိကာ အမျိုးသမီးများသည် အချို့သော အကြောင်းရင်းများကြောင့် ဒေသန္တရ အဆင့်တွင် နိုင်ငံရေးအရ ပိုမိုတက်ကြွပါဝင်လာနိုင်ခြေရှိသည်ဟု ဆိုလေ့ရှိသည်။ အဆိုပါ အကြောင်းရင်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။ - ၁) သတ်မှတ်ချက်နှင့်ကိုက်ညီမှုဆိုင်ရာ စံချိန်စံနှုန်းများ တင်းကျပ်မှု ပိုမိုနည်းပါးလေ့ရှိပြီး ဒေသန္တရအစိုးရသည် အမျိုးသမီးများ၏ ဘဝ၏ အစဉ်အလာနယ်ပယ်နှင့် အနီးစပ်ဆုံးဖြစ်ကာ ကလေးငယ်များ ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းနှင့်လည်း ပေါင်းစပ်ရန် ပိုမိုလွယ်ကူသည်။ ၂) ယင်းသည် အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုနိုင်သည့် ပထမဆုံးအဆင့် နိုင်ငံရေးကို ကိုယ်စားပြုလေ့ရှိပြီး ယင်းတို့အနေဖြင့် စွမ်းရည်များ နှင့် အတွေ့အကြုံများ ရရှိနိုင်ကာ အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးတွင် "အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်သည့်အရာ" တစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်စေသည်။ ၃) အမျိုးသမီးများသည် ယင်းတို့၏ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ပိုမိုရင်းနှီးပြီး နယ်ပယ်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို အဓိကအသုံးပြုကြသူများဖြစ်သဖြင့် ယင်းတို့အတွက် ပိုမိုစိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းနိုင်သည်။ ၄) အမျိုးသမီးများသည် ဒေသန္တရအဖွဲ့အစည်းများတွင် ပိုမိုတက်ကြွစွာ ပါဝင်သူများ ဖြစ်ကြသဖြင့် ဒေသန္တရအဆင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းများအား ထည့်သွင်းရန် ပိုမိုလွယ်ကူပါသည်။

သို့ရာတွင် လက်တွေ့တွင်မူ အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ဒေသန္တရအဆင့်ရှိ အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုတွင် ပါဝင်နိုင်ရန် အခက်အခဲရှိနေနိုင်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဒေသန္တရအဆင့်အုပ်ချုပ်ရေးသည် တရားဝင် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား ထိခိုက် စေနိုင်သည့် တရားမဝင်အာဏာရှိသူများ၏ လွှမ်းမိုးမှုအောက်သို့ ကျရောက်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲများပါဝင်နေသရွေ့ အဆိုပါ စိုးရိမ်ပူပန်ဖွယ်များအား ဖြေရှင်းရာတွင် အမျိုးသမီးများအား ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းကို ကာကွယ်သည့် မူဝါဒများဆိုင်ရာ အစီအမံများ ကိုသာ အသုံးပြုခြင်းသည် လုံလောက်မှုမရှိနိုင်ပေ။ အချို့သော အခြေအနေများတွင် ကျား/မရေးရာ ပညာရေးအစီအစဉ်များ၊ အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများကို ပြည်သူများထံ အသိပညာပေးသည့် လှုပ်ရှားမှုများနှင့် ကျား/မရေးရာ အချက်အလက်များကို စုဆောင်းခြင်းတို့ကိုလည်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း၏ ထိရောက်မှု အလားအလာကို တိုးတက်စေမည့် ခြေလှမ်းများအဖြစ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်သည်။

သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုရရှိနိုင်ရန်အတွက် Jo Beall, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၊ အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများ နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး" နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေး သုတေသန စင်တာ (IDRC) ၂၀၀၇ နှင့် Asima Siahaan, "အမျိုးသမီးများ နှင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း - ဒေသန္တရအစိုးရများအား အမျိုးသမီးများနှင့် ပိုမိုနီးကပ်လာစေခြင်း" ၂၀၀၂ ခုနှစ်။ <www.policy.hu/siahaan/Polycypaper1.htm>

ထိုကြောင့် ဝင်ငွေဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းသည် အရေးပါသည့် မေးခွန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဝင်ငွေများ သတ်မှတ်ခြင်းအတွက် စည်းမျဉ်းအသေ မရှိသော်လည်း လမ်းညွှန်ချက်နှစ်ခုကို မှတ်သားထားနိုင်သည်။ ပထမဆုံး အနေဖြင့် လက်ရှိရက်စွဲအထိ အသုံးစရိတ် လိုအပ်ချက်များအား ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်အတွက် ထိရောက်သည့် စနစ်တစ်ခု လိုအပ်သည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် ဝင်ငွေများ သတ်မှတ်ခြင်းအတွက် “ရွှေ့ရောင် စည်းမျဉ်း” တစ်ခုရှိပါသည်။ ကြွယ်ဝသည့် ဒေသန္တရအစိုးရများတွင် လိုအပ်သည့် အသုံးစရိတ်များအား ကိုယ်ပိုင်ဝင်ငွေအရင်းအမြစ်များဖြင့် အသုံးပြုရန် လုံလောက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ပိုမိုနွမ်းပါးသည့် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ ဝင်ငွေ လိုအပ်ချက်များအား ဗဟိုအစိုးရမှ ငွေပေးချေခြင်းဖြင့် အထောက်အပံ့ ပေးရမည်ဖြစ်သည်။⁶⁸ သို့ရာတွင် စီးပွားရေးစနစ်များ၏ အရွယ်အစား၊ အခွန်တစ်ချို့၏ တစ်သမတ်တည်း သတ်မှတ်ထားသည့် သဘောသဘာဝ နှင့် နိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး တည်ငြိမ်မှုတို့ကို ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် အဆိုပါ ရွှေ့ရောင် စည်းမျဉ်းအား တစ်ခါတစ်ရံတွင် ဖောက်ဖျက်ရန် လိုအပ်ကောင်း လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။⁶⁹

၄.၂.၂ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း အတိုင်းအတာ

အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုသည်မှာ ဗဟိုအစိုးရနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ဗဟိုမဟုတ်သည့် အစိုးရများတွင်ရှိသည့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အတိုင်းအတာကို ရည်ညွှန်းသည်။⁷⁰ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း၏ အတိုင်းအတာအား အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုပုံစံများ (အပိုင်း ၂.၃ ကို ကြည့်ပါ) တွင် ဖော်ပြထားသည့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များအား ဆန်းစစ်ခြင်းဖြင့် သုံးသပ်နိုင်သည်။ ယင်းပုံစံ တစ်ခုချင်းစီကို အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း၏ အတိုင်းအတာတစ်ခုရှိ အမှတ်များအဖြစ် ယူဆနိုင်သည်။⁷¹ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ဗဟိုတွင် စုစည်းနေမှုကို လျှော့ချခြင်း (Deconcentration) သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း အနိမ့်ဆုံးအတိုင်းအတာ (သို့မဟုတ် လုံးဝမရှိခြင်း) ကို ရည်ညွှန်းပြီး ကိုယ်စားလှုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း (Delegation) တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း အနည်းငယ်ပိုမိုပါဝင်ပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်လွှဲပြောင်းပေးခြင်း (Devolution) တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း အများဆုံးပါဝင်သည်။ အဆိုပါ အမျိုးအစားများ ခွဲခြားရာတွင် အရေးပါသည်မှာ ဗဟိုအစိုးရ နှင့် ဒေသန္တရအစိုးရများကြားရှိ ဆက်ဆံရေးပင် ဖြစ်သည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ဗဟိုတွင် စုစည်းနေမှုကို လျှော့ချခြင်း (Deconcentration) တွင်

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ အဆင့်ဆင့်ကို ထိန်းသိမ်းထားသည့် ဗျူရိုကရက်တစ် ဆက်ဆံရေးတစ်ခု ပါဝင်သည်။ ကိုယ်စားလှုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း (Delegation) သည် နိုင်ငံတော်အဆင့်အစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုပေါ်တွင် အခြေခံထားပြီး နိုင်ငံတော်အဆင့်အစိုးရသည် အဆိုပါဆုံးဖြတ်ချက်အား တစ်ဖက်သတ် ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲနိုင်သည်။ လုပ်ပိုင်ခွင့်လွှဲပြောင်းပေးခြင်း (Devolution) ကိုမူ အများအားဖြင့် ဆန္ဒအလျောက်ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲခြင်း မပြုနိုင်သည့် ဥပဒေဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များတွင် အခြေခံထားသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အတိမ်အနက်ကို အကဲဖြတ်ရာတွင် အဓိကကျသောမေးခွန်းမှာ ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ သီးခြားလွတ်လပ်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်နိုင်သည့် အတိုင်းအတာပင် ဖြစ်သည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အဆင့်များအား တွက်ချက်ခြင်းသည် မလွယ်ကူသော်လည်း အနိမ့်ဆုံးအနေဖြင့် အခြေအနေ ၏ ယေဘုယျရုပ်ပုံတစ်ခုကို ဖော်ပြပေးနိုင်သော ဆုံးဖြတ်ချက်ပြုလုပ်ခြင်း ဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းကို တိုင်းတာရာတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုသည့် အညွှန်းကိန်းတစ်ခုရှိပါသည်။⁷² အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းတွင် အစိတ်အပိုင်း ၃ ခု ပါဝင်ပါသည်။ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုစီတွင် တန်ဖိုး ၁ ရှိပြီး ၀ နှင့် ၃ ကြားရှိ အတိုင်းအတာတစ်ခုကို ဖန်တီးထားကာ ၃ သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း အများဆုံးကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

- အားနည်းသည့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် (၁) - အကယ်၍ အခြေခံ ဥပဒေသည် အနည်းဆုံး မူဝါဒနယ်ပယ်တစ်ခုတွင် ဥပဒေများ ပြဌာန်းရန်အတွက် အထူးလုပ်ပိုင်ခွင့် ပေးထားသည့် ဥပဒေတစ်ခု ပေးထားလျှင်
- ကြွင်းကျန်အာဏာ (၁) - အကယ်၍ အခြေခံဥပဒေအရ အစိုးရအဆင့် တစ်ရပ်အတွက် တိကျစွာ သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိသည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေပြဌာန်းချက်ထုတ်ပြန်ရန် ဒေသန္တရ ဥပဒေပြဌာန်းချက်ကို သတ်မှတ်ထားလျှင်
- ဒေသန္တရအဆင့်အတွက် ဗီတိုအာဏာ (၁) - အကယ်၍ ဒေသအတွင်း ဥပဒေပြဌာန်းချက်တစ်ခုကို ကန့်ကွက်ရန် အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးရှိသည့် အထက်လွှတ်တော်တစ်ရပ်ကို ရွေးကောက်တင် မြှောက်ထားလျှင်

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအတွက် အချို့သော ရည်မှန်းချက်များသည် အခြား ရည်မှန်းချက်များအတွက် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း ပိုမိုလိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်၊ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ

⁶⁸ Martinez-Vasquez, “ဝင်ငွေဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း အလေ့အထရှိ ဝင်ငွေ သတ်မှတ်ချက်များခြင်း” ၃၂။

⁶⁹ ဒေသန္တရအဆင့် ဝင်ငွေဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်စီမံခန့်ခွဲခွင့်ကို တိုးမြှင့်ခြင်းသည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး တည်ငြိမ်မှုကို ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေနိုင်သည်ဟု အစဉ်အလာအရ ယုံကြည်ထားသော်လည်း ယင်းနှင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အဆိုပြုသည့် လတ်တလော အထောက်အထားအချို့ရှိပါသည်။ ဥပမာ။ # Jorge Martinez-Vazquez နှင့် Robert McNab, “ဝင်ငွေဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၊ နိုင်ငံစီးပွားရေး တည်ငြိမ်မှု နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကြီးထွားမှု” *Hacienda Publica Espanola: Revista de Economia Publica* အတွဲ ၁၇၉၊ အမှတ် ၄ (၂၀၀၅): ၂၅-၄၉။

⁷⁰ Schneider, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - အယူအဆ နှင့် အတိုင်းအတာ” ၃၃။

⁷¹ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာလွှဲပြောင်းပေးခြင်း (Devolution) သည် အုပ်ချုပ်ရေး သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း ပုံစံဖြစ်ကြောင်း သဘောထားကွဲလွဲမှုအချို့ရှိနေသည်။

ဥပမာ။ # Robertson Work, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း နှင့် မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်ခြင်း၏ အခန်းကဏ္ဍ - မူဝါဒဆိုင်ရာ သင်ခန်းစာများ နှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများအတွက် ဝန်ဆောင်မှု ပေးအပ်ခြင်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံတော်အဆင့် ဖြစ်စဉ်လေ့လာချက် ၉ ခုမှ အကြံပြုချက်များအား အကျဉ်းချုပ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှု” UNDP, နယူးယောက်၊ ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ နှင့် Dennis Rondinelli, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း” Jennie Litvack နှင့် Jessica Seddon eds., *ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ အကျဉ်းချုပ် မှတ်ချမ်းများ* (ဝါရှင်တန် ဒီစီ - ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၁၉၉၉)၊ ၂-၃။

⁷² Treisman, “ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း နှင့် တိုင်းတာခြင်း” ၈-၉; နှင့် Arjan Schakel, “ဒေသတွင်း လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ မှန်ကန်ကြောင်းစစ်ဆေးခြင်း အညွှန်းကိန်း” *ဒေသတွင်း နှင့် ဖက်ဒရယ် လေ့လာချက်များ*၊ အတွဲ ၁၈၊ အမှတ် ၂ (၂၀၀၈): ၁၄၇။

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ဗဟိုတွင်စုစည်းနေမှုကို လျှော့ချခြင်း (Decentralization) သို့မဟုတ် ကိုယ်စားလှုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း (Delegation) သည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ထိရောက်မှုကို တိုးတက်စေရန်အတွက် လုံလောက်မှု ရှိသော်လည်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းမှတစ်ဆင့် ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာ ရလဒ်များ ဖော်ဆောင်ရာတွင် ထို့ထက်ပို၍ နက်ရှိုင်းစွာပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဖြင့် ဒီမိုကရေစီကို ခိုင်မာ အားကောင်းစေရန် လုပ်ဆောင်ရာတွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည့် ဒေသန္တရ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများထံသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာလွှဲပြောင်းပေးရန်၊ အရင်းအမြစ်များ လုံလုံလောက်လောက် စီမံခန့်ခွဲခွင့်ပေးရန် နှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရများမှ ပြည်သူများသို့ အထက်မှအောက် တာဝန်ယူခြင်းတို့ကို လိုအပ်သည်။⁷³

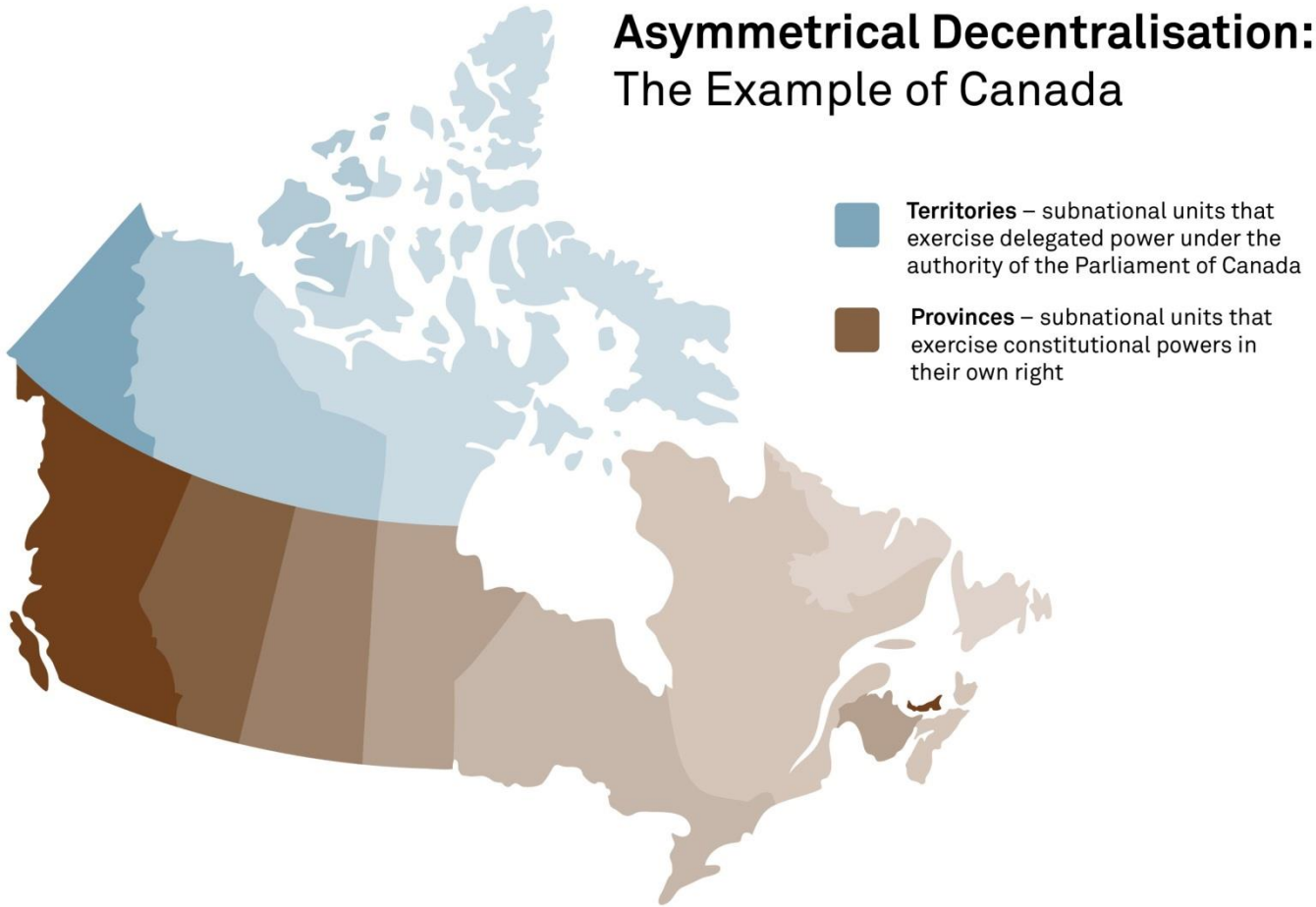
၄.၂.၃ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အတိမ်အနက်

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အတိမ်အနက်သည် ဒေသန္တရ အစိုးရများအနေဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေးရှိ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်နိုင်သည့် အတိုင်းအတာနှင့် ဆက်စပ်နေပါသည်။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချထားသည့် နိုင်ငံရေးစနစ်တစ်ခုသည် အားကောင်းပြီး (အနိမ့်ဆုံး) တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း လွတ်လပ်ခွင့်ရှိကာ အဆိုပါလုပ်ငန်းများကို ဒေသန္တရ အဆင့်တွင် လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် လက္ခဏာရှိသည်။⁷⁴ အစိုးရ၏ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားသည့် လုပ်ငန်းများအား ကိုယ်စားပြုမှုအဖြစ် လျှော့ချနိုင်ပြီး ယင်းအတွက် အထိရောက်ဆုံး အညွှန်းကိန်းသည် ဒေသန္တရရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခြင်းဖြစ်သည်။⁷⁵ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသည့် ပုံစံတစ်မျိုးဖြစ်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း (Devolution) တွင် ဒေသန္တရ အစိုးရများအား ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ပါဝင်လေ့ရှိသည်။⁷⁶

⁷³ James Manor, ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေး (ဝါရှင်တန် ဒီစီ - ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၁၉၉၉ ခုနှစ်)။
⁷⁴ Jonathan Fox နှင့် Josefina Aranda, "မက်ဆီကိုနိုင်ငံရှိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု - Oaxaca ၏ မြူနီစီပယ် ရန်ပုံငွေ အစီအစဉ်ရှိ လူထု၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု" အသေးစိတ်လေ့လာချက် အတွဲ ၄၂၊ U.S.- မက်ဆီကို လေ့လာမှု စင်တာ၊

University of California at San Diego, ၁၉၉၆; နှင့် Schneider, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - အယူအဆ နှင့် အတိုင်းအတာ," ၃၉။
⁷⁵ Schneider, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း - အယူအဆ နှင့် အတိုင်းအတာ" ၄၀။
⁷⁶ Rondinelli, "ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။" ၃။

Asymmetrical Decentralisation: The Example of Canada

Territories – subnational units that exercise delegated power under the authority of the Parliament of Canada

Provinces – subnational units that exercise constitutional powers in their own right

၄.၃ အချိုးညီ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် အချိုးမညီ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းတွင် အချိုးညီ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဖြစ်စေ အချိုးမညီ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဖြစ်စေ ဖြစ်နိုင်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အဆင့်များ၏ အရေအတွက် နှင့် ယင်းတို့၏ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း ဆိုင်ရာ အတိမ်အနက်သည် နိုင်ငံ သို့မဟုတ် ဒေသအလိုက် အမျိုးမျိုး ကွဲပြားနိုင်သည်။ အချိုးမညီမှုသည် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး သို့မဟုတ် ငွေကြေးဆိုင်ရာ အချိုးမညီမှုဖြစ်နိုင်သည်။ ကိစ္စရပ်တစ်ခုတည်းကို အခြေတစ်ခုတည်းနှင့် ချဉ်းကပ်သည့် ပုံစံအား နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ အခြား တစ်နိုင်ငံသို့ လွှဲပြောင်းမပေးနိုင်သကဲ့သို့ စီးပွားရေး၊ လူဦးရေအချိုးအစား နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အမျိုးမျိုးကွဲပြားမှုကြောင့် တူညီသည့် ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်း တစ်ခုအား နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွင်းရှိ ဒေသများအကြားတွင် အသုံးမပြုနိုင်ချင်မှ အသုံးပြုနိုင်ပေမည်။ တာဝန်များကို ရယူနိုင်ရန် မတူညီသည့် ဒေသများတွင် မတူညီသည့် စွမ်းရည်များရှိမည်ဖြစ်ရုံသာမကဘဲ မတူညီသည့် စနစ်များသည်

လည်း မတူညီသည့်ဒေသများအတွင်း မတူညီသည့်ရလဒ်များ ပေါ်ပေါက်လာ စေနိုင်သည်။⁷⁷ ဥပမာအားဖြင့် အချို့သောနိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ထပ်တိုး တာဝန်များကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည့် စွမ်းရည်သည် မြို့ပြနယ်ပယ်များရှိ ဒေသန္တရအစိုးရများတွင်သာရှိကြသည်။

⁷⁷ Litvack, Junaid Ahmad နှင့် Richard Bird, “ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းအား ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း” ၂၃။

ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ရန်နှင့် အကျိုးကျေးဇူးရရှိစေရန်အတွက် အခွင့်အရေးများအား အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်း (UDHR) နှင့် နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံသား နှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ် (ICCPR) တို့တွင် ဖော်ပြထားသည်။ UDHR အပိုဒ် ၂၁ တွင် “(၁) လူတိုင်းတွင် မိမိနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးတွင်ဖြစ်စေ လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်လိုက်သည့် ကိုယ်စားလှယ်များမှ တစ်ဆင့်ဖြစ်စေ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရှိသည်။” ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ICCPR အပိုဒ် ၂၅ တွင် နိုင်ငံသားတိုင်းအနေဖြင့် “အများပြည်သူဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ ဖော်ဆောင်ရာတွင် ပါဝင်ရန် [...]၊ ကာလအပိုင်းအခြားအလိုက် ကျင်းပသည့် စစ်မှန်သော ရွေးကောက်ပွဲ များတွင် ဆန္ဒမဲပေးရန် နှင့် ရွေးချယ်ခံနိုင်ရန် [...]၊ အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများအား မျှတမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ယေဘုယျ သတ်မှတ်ချက် များနှင့်အညီ အသုံးပြုရန်[...]” အခွင့်အရေး နှင့် အခွင့်အလမ်းများ ရှိရမည်ဟု ကြေညာထားပါသည်။ နိုင်ငံရေးတွင်ပါဝင်နိုင်ခွင့် နှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများမှ အကျိုးခံစားပိုင်ခွင့်တို့အား အကာအကွယ်ပေးသည့် အဆိုပါ ယေဘုယျ ပြဌာန်းချက်များအပြင် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း အဖော်များသည်လည်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးကို ရှင်းလင်းတိကျစွာ အာရုံစိုက်ကြသည်။

ဥရောပကောင်စီသည် ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် ဒေသန္တရ ကိုယ်ပိုင်အစိုးရများဆိုင်ရာ ဥရောပပဋိညာဉ်စာချုပ်ကို မိတ်ဆက်ခဲ့ပြီး ကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ၄၇ နိုင်ငံလုံးသည် ယင်းစာချုပ်တွင် ပါဝင်ကြသည်။ ပဋိညာဉ်စာချုပ်တွင် ပါဝင်သည့် နိုင်ငံများသည် ဒေသန္တရအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာလွတ်လပ်မှုတို့ကို အာမခံသည့် အခြေခံ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများကို လိုက်နာရန် ကတိကဝတ်ပြုထားကြသည်။ အဆိုပါ ပဋိညာဉ်စာချုပ်သည် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အောက်ခြေအဆင့်များသို့ ခွဲပေးသည့် အခြေခံသဘောတရားကို ချမှတ်ထားသည့် ပထမဦးဆုံး နိုင်ငံတကာ တရားဥပဒေဆိုင်ရာ ကိရိယာတစ်ခုဖြစ်သည်။ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အောက်ခြေအဆင့်များသို့ ခွဲပေးခြင်းသည် ဥရောပသမဂ္ဂ၏ အခြေခံမူတစ်ခု (ဥရောပသမဂ္ဂ စာချုပ် အပိုဒ် ၅(၃)) ဖြစ်လာခဲ့ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်များ ကို နိုင်ငံသားနှင့် တတ်နိုင်သမျှ အနီးစပ်ဆုံး ပြုလုပ်ကြောင်း နှင့် EU အဆင့်ရှိ လုပ်ဆောင်ချက်များအား နိုင်ငံ၊ ဒေသ နှင့် ဒေသန္တရအဆင့်များတွင် ရရှိနိုင်သည့် ဖြစ်နိုင်ခြေများနှင့် ကိုက်ညီကြောင်း သေချာစေရန် ပုံမှန်လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။

လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အောက်ခြေအဆင့်များသို့ ခွဲပေးခြင်း၏ အရေးပါပုံ နှင့်တကွ ဒီမိုကရေစီဖော်ဆောင်ခြင်း၏ အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း၏ အခန်းကဏ္ဍကို နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းဖြင့် UN HABITAT သည် ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရများအား ခိုင်မာအားကောင်းစေခြင်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ လမ်းညွှန်ချက်များကို ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည် (သဘောတူညီချက် ၂၁/၃) ။ သဘောတူညီချက်သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အား အုပ်ချုပ်ရေး နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး မူဝါဒများ၏ ဗဟိုတွင် ထားရှိရန် အစိုးရများအနေဖြင့် ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းထားသည့် လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရန် အားပေးထားပြီး အဆင့်တိုင်းတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်း နှင့် အုပ်ချုပ်ရေးတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ယင်းတို့၏ ဥပဒေ နှင့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ မူဘောင်များကို မည်သို့ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် ပြုလုပ်နိုင်ကြောင်း လမ်းညွှန်ချက်များ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။

လူမျိုးရေး ပဋိပက္ခများ နှင့် ခွဲထွက်ရေးဝါဒများကို လျော့ချရန် ဗျူဟာတစ်ရပ် အနေဖြင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအား ဖော်ဆောင်သည့် အခါတွင် (အပိုင်း ၁.၄ ကို ကြည့်ရှုပါ) အချိုးမညီသည့် ပုံစံများကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံတကာ တာဝန်ရှိသူများသည် ဆာဘ်လူမျိုးများ နှင့် ကိုဆိုပို အယ်ဘေးနီးယန်းများကြားတွင် ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်နိုင်ရန်အတွက် ဒေသခံ ဆာဘ် လူမျိုးများအား ဦးစားပေးသည့် အချိုးမညီ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့ကြပါသည်။⁷⁸ ဤသဘောသဘာဝရှိသည့် အစီအမံများသည် ကွဲပြားမှုများ ပိုမိုဖြစ်စေနိုင်သော်လည်း ဖယ်ကျဉ်ခံထားရခြင်း နှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းတို့ကို ကြုံတွေ့ရသည့် လူနည်းစုဒေသများ သည် စနစ်သစ်တစ်ခုအား အထောက်အကူပြုရန် အခြေအနေတစ်ရပ်အဖြစ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ပိုမိုပေးရန် တောင်းဆိုလေ့ရှိကြသည်။ ကိုဆိုပို၏ အချိုးမညီစနစ်သည် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အောင်မြင်မှုရှိကြောင်း တွေ့ရပြီး ဥရောပရှိ ခေတ်မီဆန်းသစ်မှု အမြင့်ဆုံး လူနည်းစု ကာကွယ်ရေး စနစ်များအနက် တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။⁷⁹ သို့ရာတွင် အချို့သော လေ့လာချက်

များအရ အချိုးမညီသည့်စနစ်များသည် ရှိပြီးသား တင်းမာမှုများကို ပိုမိုဆိုးရွားစေနိုင်ကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရသည်။⁸⁰

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းသည် အချိုးညီ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း ဖြစ်စေ အချိုးမညီ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် အကယ်၍ အဆင့်ဆင့် ချဉ်းကပ်မှုပုံစံကို အသုံးပြုလျှင်ပင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း အတွက် အစီအစဉ်ရေးဆွဲရာတွင် စနစ်တစ်ခုလုံးအတွက် ပုံစံရေးဆွဲခြင်းဖြင့် စတင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု တစ်ခုချင်းစီအတွက် ရှင်းလင်းသည့် ပန်းတိုင်များ သတ်မှတ်ထားရမည်ဖြစ်သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်ခုချင်းစီကို ချက်ချင်း အကောင်အထည်ဖော်ရန် မဖြစ်နိုင်သော်လည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု များ နှင့် ယင်းတို့၏ အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုများအားလုံးကို အစီအစဉ် အတွင်း ထည့်သွင်းထားရမည်ဖြစ်သည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် တစ်ပြိုင်နက်တည်း ဖြစ်ပွားလေ့မရှိသဖြင့် ယင်းတို့အား အကောင်အထည် ဖော်ရန်အတွက် အစဉ်အတိုင်း သတ်မှတ်ရန် ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားရန် အရေးကြီးပါသည်။

အချိုးမညီသည့် အစီအစဉ်တစ်ခုကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် နိုင်ငံရေးအရ ရှုပ်ထွေးမှုရှိနိုင်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အချို့သော ဒေသန္တရ အစိုးရများသည် အခြား ဒေသန္တရအစိုးရများထက် လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာ ပိုမိုနည်းပါးစွာလက်ခံရရှိမည်ကို သဘောတူညီရန် လိုအပ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။⁸¹ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဗဟိုအစိုးရအနေဖြင့် အချို့သော ဒေသများအတွင်း ဒေသန္တရ ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခြင်းကို ခွင့်ပြုကာ အခြားသော ဒေသန္တရအစိုးရများတွင်မူ ယင်းသို့ ခွင့်မပြုခြင်းကြောင့် ပြဿနာရှိနိုင်ကြောင်း သက်သေပြနိုင်သည်။ ယင်းကို ဖြေရှင်းရာတွင် အသုံးပြုသည့် နည်းစနစ်တစ်ခုသည် “အဆင့်ဆင့်” ချဉ်းကပ်မှု ပုံစံဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဒေသတစ်ခုတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချရေး အစီအမံများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ယင်းအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက် များနှင့် ကိုက်ညီပြီးမှသာ ဖော်ဆောင်မည်ဖြစ်သည်။

⁷⁸Gjoni, Wetterberg နှင့် Dunbar, “ပဋိပက္ခအသွင်ကူးပြောင်းရေး ကိရိယာတစ်ခုအဖြစ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း”
⁷⁹Gjoni, Wetterberg နှင့် Dunbar, “ပဋိပက္ခအသွင်ကူးပြောင်းရေး ကိရိယာတစ်ခုအဖြစ် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း” ၃၀၉။

⁸⁰ Aleksandra Maksimovska Veljanovski, “အချိုးမညီ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း ပုံစံဆိုင်ရာ သီအိုရီ နှင့် မက်ဆီဒိုးနီးယား သမ္မတနိုင်ငံရှိ အချိုးမညီ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်း ဖြစ်စဉ်” *Justinianus Primus ဥပဒေ ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်* အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၁ (၂၀၁၀): ၁-၁၁။
⁸¹ Litvack, Junaid Ahmad နှင့် Richard Bird, “ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချခြင်းအား ပြန်လည်စဉ်းစားခြင်း” ၂၄။

DEMOCRACY REPORTING INTERNATIONAL အကြောင်း

Democracy Reporting International (DRI) သည် ဂျာမနီနိုင်ငံ၊ ဘာလင်မြို့တွင် မှတ်ပုံတင်ထားသော ပါတီစွဲမရှိ၊ လွတ်လပ်ပြီး အကျိုးအမြတ်အတွက် မရည်ရွယ်သည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ DRI သည် နိုင်ငံရေးတွင် ပြည်သူလူထု၏ ပါဝင်မှု၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၏ တာဝန်ခံမှုနှင့် ကမ္ဘာ့အနှံ့ရှိ ဒီမိုကရေစီဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှုတို့ကို အားပေးပါသည်။ DRI သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းနှင့် နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေး အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်တို့တွင် သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် မိမိတို့နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို မြှင့်တင်ပေးရန် အတွက် ဒေသနှင့်ကိုက်ညီသောနည်းလမ်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရာ တွင် အကူအညီပေးပါသည်။

<http://www.democracy-reporting.org>

STEP
DEMOCRACY
ရှေ့သို့မြန်မာ

“ရှေ့သို့ မြန်မာ (STEP to Democracy)-
မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်နှင့်
ဒီမိုကရေစီအကူအညီပေးရေး”
စီမံကိန်း၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ်ဥရောပသမဂ္ဂ
ကပေးသည့်ငွေကြေးအကူအညီနှင့်ယခုစာတမ်းထုတ်
ဝေခြင်းဖြစ်သည်။ ပါဝင်သည့်
အကြောင်းအရာများအတွက် DRI တွင်သာ
တာဝန်ရှိပြီး အီးယူ၏ အနေအထားကို
ထပ်ဟပ်သည်ဟု မည်သို့မှ မှတ်ယူခြင်းမရှိစေရ။